

Štórski ŽELEZAR

Leto XX.

1980

SEPTEMBER 1980

ŠT. 17

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

27. junij
6. september
13. september
17. september
1950

Obletnice, katerim je posvečena današnja številka našega glasila.

V skrajšani obliki, s pomembnimi dogodki, je prikazan zgodovinski razvoj in rast podjetja v teh 30 letih samoupravljanja.

*Ob 30 - letnici
samoupravljanja
iskrene čestitke
delovnemu kolektivu
in upokojencem
Železarne Štore*

Vsem, ki so v tej številki s prispevki sodelovali in obogatili naš praznik na prehojeni poti samoupravljalca, se iskreno zahvaljujemo.

Uredniški odbor

Tovarne delavcem

»Ljudska skupščina bo danes obravnavala načrt enega izmed najpomembnejših zakonov socialistične Jugoslavije — načrt zakona o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po kolektivih. Sprejetje tega zakona bo najpomembnejše zgodovinsko dejanje ljudske skupščine, odkar je bil sprejet zakon o nacionalizaciji proizvodnih sredstev.« S temi zgodovinskimi besedami je pričel svoj govor Josip Broz-Tito v ljudski skupščini pred tridesetimi leti. Začelo se je obdobje jugoslovanskega samoupravljanja, katerega izvirne ideje pa so veliko starejše.

»Ta naš zakon o izročitvi tovarn, podjetij v upravljanje delovnim kolektivom je logična posledica razvoja socialistične izgradnje naše države. Je dosledno nadaljevanje v vrsti ukrepov, ki jih izdaja naša ljudska oblast na svoji nezadržni poti v socializem,« je nadaljeval v svojem govoru Tito.

Odločitev o izvolitvi delavskih svetov v gospodarskih podjetjih je KPJ sprejela v letu 1949 v razmerah, ko je po sporu z Informbirom bila prisiljena braniti in zagovarjati svoja stališča o vprašanih socialistične revolucije in iskati poti k nadaljnjemu razvoju in demokratizaciji socialističnih družbenoekonomskih odnosov.

To potrebo je opredelil E. Kardelj maja 1949 ob sprejetju novega zakona o ljudskih odborih takole: »Socializem lahko raste samo iz iniciativnosti milijonskih množic ob pravilni vodilni vlogi proletarske partije oziroma najnaprednejših zavestnih socialističnih sil. Razvoj socializma ne more potemtakem iti po nobeni drugi poti razen po poti nenehnega poglobljanja socialistične demokracije v smislu čedalje večje samouprave ljudskih množic, v smislu čedalje večjega pritegovanja ljudskih množic k delu državnega stroja — od najnižjih organov do najvišjih, v smislu vedno večjega sodelovanja pri neposrednem upravljanju v vsakem posameznem podjetju, ustanovi itd.«

Proces demokracije in postopno uveljavljanje samoupravnih odnosov v družbi sta v tistem času zahtevala korenite spremembe v takratnih odnosih, ki jih je na vseh področjih družbene ureditve narekoval administrativno-centralistični sistem upravljanja.

In prav zato je velikega pomena izvolitev prvih delavskih svetov januarja 1950, še pred sprejetjem zakona ter nadaljnje postopno naraščanje njihovih pravic in vlog, to je dejanje, ki je označilo začetek procesa, ki teče in se razvija še danes.

Po sprejetju že omenjenega zakona o ljudskih odborih maja 1949 so se pričele tudi intenzivnejše priprave na uresničevanje ideje o uveljavljanju samoupravnih pravic državljanov. Razprave o oblikah, nalogah in izvolitvi prvih delavskih svetov so potekale v okviru CK KPJ, zvezne vlade in najvišjih forumov Zveze sindikatov Jugoslavije in na posvetovanjih partijskih in sindikalnih funkcionarjev po podjetjih.

Tem pripravam je 23. decembra 1949 sledilo Navodilo o osnovanju in delu delavskih svetov državnih gospodarskih podjetij, ki sta ga izdala gospodarski svet zvezne vlade in centralni odbor ZSJ, podpisala pa v imenu obeh organov Boris Kidrič in Djuro Salaj.

To navodilo je bilo posredovano vsem republiškim glavnim odborom ZSJ ter podjetjem, ki so bila izbrana, da se v njih izvolijo prvi delavski sveti. V celotni Jugoslaviji je bilo izbranih 215 takih podjetij, kriterij izbora pa sta bila njihova pomembnost in uspešnost.

Za LR Slovenijo je bilo sprva določenih 39 podjetij, nato se je število razširilo na 46 in končno na 47. Med izbranimi je bila tudi Železarna Štore.

Navodilo je vsebovalo tri poglavja:

1. Osnovanje in naloge delavskega sveta
2. Volitve delavskega sveta
3. Poslovanje delavskega sveta

Na začetku teh navodil je pisalo: S ciljem popolne ustvaritve ustavnega načela o neposredni udeležbi delavcev v proizvodnji in v izvajanju gospodarske kontrole, kakor tudi s ciljem aktivnejšega (Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

angažiranja delavcev v borbi za izvrševanje planskih nalog, se v državnih gospodarskih podjetjih ustanovijo delavski sveti.

S pravilno organizacijo delavskih svetov se delavcem daje možnost, da pridobe ne samo bolj jasen vpogled v delo in probleme podjetja, temveč se jim daje možnost neposrednega vpliva tako na probleme proizvodnje kot tudi na probleme samega upravljanja podjetja.

Naloge delavskih svetov so bile:

- seznanjati se s predlogi in obravnavati predloge gospodarskega plana podjetja,
- osnovnih planov gradnje objektov družbenega standarda,
- sprejemati pravila o delovnem redu,
- predlagati ukrepe za izboljšanje organizacije dela,
- predlagati ukrepe za pospeševanje proizvodnje itd.

Obstoj delavskega sveta pa ni pomenil zmanjšanja vloge direktorja podjetja, ki je vse dotlej, kot podaljšana roka višjih upravnih organov sprejel in odgovarjal za izvajanje vseh nalog v zvezi s podjetjem. Dolžan pa je bil spoštovati in upoštevati sklepe delavskega sveta in zaželeno je bilo, da je tudi njegov član. Tudi vloga sindikata se ni zmanjšala, saj je le-ta bil delavskemu svetu v pomoč.

Za izvedbo navedenega navodila se je 7. januarja 1950 v Ljubljani sestala konferenca, ki jo je sklical glavni odbor ZSS v sodelovanju s CK KPS. Na njej so sodelovali predstavniki sindikalnih podružnic, sekretarji osnovnih organizacij KP in direktorji podjetij, v katerih naj bi izvolili prve delavske svete.

Volitve prvih delavskih svetov so bile od 7. januarja do 11. februarja 1950. Po statistiki iz arhive ZSS naj bi bil prvi delavski svet v Železarni Štore izvoljen že 30. januarja 1950. Zaradi temeljitejših priprav na samo izvedbo volitev je ta bil izvoljen šele 6. septembra 1950. leta.

Delavski sveti, izvoljeni januarja in februarja 1950, so v praksi preizkusili geslo »TOVARNE DELAVCEM«, in pripravili pot zakonu o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih, sprejetem 27. junija 1950 na seji ljudske skupščine FLRJ v Beogradu.

Tako so se v začetku leta 1950 začeli razvijati socialistični samoupravni odnosi, ki jih je E. Kardelj skoraj trideset let kasneje takole označil:

Socialistično samoupravljanje je v naših razmerah najneposrednejša oblika in izraz boja za svobodo delovnega človeka, za svobodo njegovega dela in ustvarjanja, za njegov odločilen ekonomski in politični vpliv v družbi.

Socialistično samoupravljanje, se pravi pravica do samoupravljanja, je nedvomno velika pravica, toda hkrati tudi velika odgovornost, ker mora v sistemu samoupravne demokracije vsak človek imeti vso odgovornost tudi za usodo drugega človeka...²

Opombi: ¹, ² Edvard Kardelj, drugi podatki povzeti po časopisu Komunist z dne 4. aprila 1980.

OBLETNICA, KI NAS NAVDAJA S PONOSOM

Toda tudi obletnica, ki nas zavezuje. Sredi neprekinjenih naporov, da dosežemo še boljše organiziranost pri združevanju dela in sredstev, da dosežemo še boljšo produktivnost, da se še bolj učinkovito vključimo in sodelujemo pri usklajevanju družbenoekonomskih odnosov na podlagi ekonomičnosti in delitve po delu, kar nam narekuje racionalnejšo porabo v vseh oblikah in pospešuje delitev po delu, sredi vseh teh naporov smo dočakali pomembno obletnico, **tridesetletnico samoupravljanja v naši železarni**. Kako bežijo leta v novih pogojih in oblikah dela! Skoraj ne moremo verjeti, da je tako daleč 27. junij 1950. leta, ko je Ljudska skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije na svojem rednem zasedanju sprejela Temeljni zakon o upravljanju gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih, ki je stopil v veljavo 12. julija 1950. Takrat smo po velikih naporih naše domovine in tudi naše železarne šele prav stopili v šolo, v kateri smo začeli dojemati, kaj nam pomeni delo, proizvodno delo in kaj nam,

...Še nekaj bi rad dodal, ko že govorimo o demokraciji. Vzemimo samo izročitev tovarn v delavske roke, v roke tistih, ki v njih delajo in ki jih sedaj sami upravljajo. To je — da ga tako imenujem — otljiv dokaz resnične demokracije. Delavci sami upravljajo tovarne, sami so gospodarji tovarn, razumljivo, da v določenih pogojih, od katerih je glavni ta, da upoštevajo vso skupnost.

Iz pogovora s skupino ameriških časnikarjev
11. marca 1952

delavskemu razredu Jugoslavije, pomeni proizvodno delo za razliko od kapitalističnega pojmovanja proizvodnega dela. Zdaj smo dojeli, da je delavski razred, da so vsi delovni ljudje nosilci oblasti in upravljanja drugih družbenih zadev. Takrat smo začeli vedno bolj dojemati, da delo in rezultati dela določajo na podlagi enakih pravic in odgovornosti materialni in družbeni položaj človeka. Takrat da, tistega odločilnega, za naš delavski razred zgodovinskega leta, smo dojeli pomen zgodovinskega zakona o delavskem samoupravljanju.

Ko je bil 6. septembra 1950 izvoljen v našem delovnem kolektivu prvi delavski svet s predsednikom Tugomerjem Vogom na čelu in ko je bil na prvem zasedanju delavskega sveta 13. septembra tega leta izvoljen prvi upravni odbor, za predsednika pa Franc Spolenak, smo se zamislili. Svečana predaja ključev tovarne s strani

predstavnik oblasti direktorja črne metalurgije ing. Kotnika prvega predsedniku delavskega sveta nam je dala še bolj misliti, kako bomo sposobni za nove naloge. Sledili so novi značajni dogodki: 20. decembra 1960 so bili izvoljeni prvi obratni delavski sveti in uvajane so ekonomske enote, torej je šlo za pomembno novost: delavci sleherne dejavnosti so začeli dojemati, da morajo imeti v delitvi skupnih rezultatov dela tisti delež, ki ustreza njihovem delu in ki jim omogoča, da resnično postanejo nosilci razvoja v skladu s skupnimi koristmi in cilji, ki jih bodo sami določali na samoupravni podlagi. To so bile besede tovariša Tita, ki jih je polagal na srce delovnim ljudem naše domovine, ne samo enkrat.

Spomnimo se, da je delavski svet naše železarne sprejel 15. julija 1966 sklep o prehodu na 42-urni delovni teden. Ob tem koraku smo se morali zavedati, da je dolžnost vsakega delovnega kolektiva, da v novih pogojih uvidi, da se niti za trenutek ne smemo zadovoljiti z doseženimi rezultati. Stremeti moramo za vse večjimi uspehi, za vse produktivnejšim delom, k vse hitrejšemu napredku v vsakem pogledu; da vselej ravnamo kot dobri gospodarji in dobri tovariši s svojim sodelavcem in do drugega kolektiva. Tega smo se zavedali, ko smo se 15. septembra 1969 na referendumu izrekli za združitev v Združeno podjetje Slovenske železarne. Nato je 30. septembra 1969 sledil svečan podpis pogodbe o združitvi v Združeno podjetje Slovenske železarne. V dneh od 9. do 11. aprila 1973 smo na zborih delovnih ljudi sprejeli sklepe o ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela in organizacije skupnih služb. Doživljali smo torej preobrazbo, v kateri smo dozorevali v vedno skrbnejše gospodarje in samoupravljalce, zavedajoč se, da moramo razumno gospodariti ne samo zase, temveč za vso skupnost proizvajalcev, kakor nas je učil tovariš Kardelj.

Delavske svete smo ustanovili, ker smo spoznali, da v našem nadaljnjem razvoju ne bomo mogli dosegati uspehov, če bomo vztrajali pri prejšnjem, centralističnem načinu vodenja gospodarstva. V začetku smo gledali na vse to s precejšnjim strahom, saj smo vedeli, da je naš delavski razred večidel mlad in da bodo nastale težave. Težave so bile, toda doseženi uspehi so res prekosili vsa naša pričakovanja. V zadnjih štirih, petih letih so delavski sveti dosegli velikanske uspehe. Produktivnost dela se je povečala za 22,7 odstotka, to pa je velik uspeh. Položaj ni povsod enak, vendar lahko še veliko naredimo. Delavsko samoupravljanje v tovarnah je sprostito velikanske ustvarjalne možnosti in asortiment izdelkov, skratka naši delavski sveti so res pokazali vso svojo vrednost.
Iz predvolilnega govora v Beogradu 16. marca 1958

Naše ogromne napore za višjo storilnost in s tem boljši razvoj delovne skupnosti so izpričevale delovne zmage, saj smo vedno bolj širili obrate, gradili nove, izboljševali pogoje dela. Pred tremi leti pa smo v okviru občinskega praznika občine Celje in obletnice vstaje slovenskega naroda ter v počastitev 40-letnice KP Slovenije in Titovih jubilejev slavili 21. julija 4 delovne zmage. Po svečani seji delavskega sveta je sledila otvoritev novih obratov, in sicer: tovarne traktorjev, elektrojeklarne, obrata mehanske obdelave in obrata energetike. Spomnimo se samo, kako so izgledale Štore prva leta po osvoboditvi; koliko žuljev so vložili delavci, da so obnovili stare obrate, stroje in opremo, gradili nove obrate, nabavili nove stroje in opremo. Letos smo ob prazniku dela odlili v jeklarni na napravi za kontinuirano odlivanje jekla desetstisočo saržo. Poglejmo nove Štore, ali kakor pravimo Štore II. Kaj vse bi se dalo napisati in povedati o vseh naporih, lepih in težkih dneh, preden je bilo vse to zgrajeno, opremljeno, preden je stekla proizvodnja in sploh delo v našem novem, da, v celotnem industrijskem objektu.

Poudariti je treba, da imamo v vrstah naših delavcev zadovoljivo visoko število inovatorjev, ki domala vsakodnevno pri svojem delu odkrivajo možnosti in rešitve za hitrejšo, bolj ekonomično in kvalitetnejšo delo.

Vzporedno s tovarno pa so se širile vse Štore, vse industrijsko naselje. Stanovanjska graditev je zavzela ogromen razmah. Pa nismo gradili novih stanovanj samo v Štorah, tudi v Celju in Sentjurju so zrasli stanovanjski bloki. V Štorah imamo naslednje nove objekte: novo industrijsko metalurško šolo (ŠKIMC), osnovno šolo, zdravstveni dom, lekarno, prostore društva inženirjev in tehnikov, knjižnico, dom upokoencev, vzgojnovarstveno ustanovo in trgovsko poslovalnico.

Kdo bi opisal živahno kulturno-prosvetno dejavnost, družbeno-politično dejavnost, športno-rekreacijsko dejavnost; tu je nov športni stadion, nova telovadnica. Veliko je članov delovne skupnosti železarne, ki delujejo v krajevni samoupravi, pa ne samo v Štorah tudi v Sentjurju, Celju in še bi lahko naštevati. Visoka so vlaganja v individualno graditev stanovanj. Poglejmo domove oddiha na Svetini, na Rabu, družbene prostore v Domu železarjev na Teharjah. Načrtovanje naprav in odpravljanje žarišč onesnaževanja okolja v obstoječih napravah govorita o skrbi za urejeno okolje in zdravo počutje delovnega človeka.

Tako smo bežno preleteli naš razvoj v tridesetih letih v novi samoupravni poti, razvoj, ki nam ob obletnici samoupravljanja nalaga nove obveznosti, da vztrajamo pri oblikovanju novega človeka, ki bo vse bolj in bolj razumel svojo vlogo pri sodelovanju v skupni organizaciji dela, v organiziranju in funkcioniranju povezanih družbenih služb, torej pri celokupnem odrejanju in usmerjanju delovnega procesa od vsakdanjega poslovanja do dolgoročnega razvoja delovne organizacije in celotnega družbenega gospodarstva ali posameznih družbenih služb.

ZAPISNIK

I. zasedanja novoizvoljenega delavskega sveta, ki se je vršilo dne 13. 9. 1950 ob 15. uri v prostorih Industrijsko-metalurške šole.

Zasedanje, ki je polno obiskano, otvori ob 15.15 predsednik sindikalne podružnice tov. Krivec. Po pozdravnih besedah poudari še v kratkih besedah pomembnost tega, za Železarno Štore zgodovinsko važnega dne, ko se uresničuje Leninovo geslo: Tovarne delavcem! Nato predlaga, da se določi, kateri najstarejših članov delavskega sveta naj bi predsedoval zasedanju do izvolitve predsednika delavskega sveta. Za to častno dolžnost je soglasno izvoljen tov. Polanc. Tov. Polanc se zahvali za izkazano zaupanje, prevzame predsedovanje ter zaprosi predsednika volilne komisije tov. dr. Roša, da poda poročilo o volitvah članov delavskega sveta.

Dr. Roš poroča:

Po volilnem imeniku je bilo 1.950 volilnih upravičencev. Volitve so potekale popolnoma v redu, brez nepravilnosti. Od volilnih upravičencev jih je izostalo le 66 neopravičeno.

Kandidatna lista je bila vložena samo ena in to po sindikalni podružnici. Kandidati so prejeli od 1.259 do 1.289 glasov, to se pravi, da so vsi bili izvoljeni z veliko večino.

Clani prvega delavskega sveta

Nato prebere tov. Roš kandidatno listo s številom glasov, ki so jih prejeli posamezni kandidati.

Ker so bile volitve po ugotovitvah volilne komisije pravilno izvršene, predlaga tov. dr. Roš, da delavski svet volitve potrdi.

Začasno predsedujoči tov. Polanc da predlog na glasovanje.

Predlog je sprejet stoodstotno in s tem potrjena pravilnost izvedenih volitev.

Zatem predlaga tov. Polanc izvolitev verifikacijske komisije, ki naj preveri potrdila, izdana novoizvoljenim članom o njih izvolitvi in ugotovi udeležbo.

Po predlogih, danih iz vrst članov delavskega sveta, so izvoljeni za člane verifikacijske komisije tovariši: Jevšinek, Senica, Vuk.

Komisija pristopi takoj k izvršitvi svoje naloge in poda, po pregledu potrdil o izvolitvi, ki jih predlože prisotni, naslednje poročilo:

Potrdila o izvolitvi so izdana vsem prisotnim članom pravilno.

Od izvoljenih 59 članov delavskega sveta je prisotnih 54, 2 na dopustu, 2 opravičeno odsotna in 1 neopravičen.

Predsedujoči tov. Polanc se zahvali verifikacijski komisiji in predlaga, da se preide na naslednjo točko dnevnega reda, tj. k izvolitvi predsednika delavskega sveta. Preden se preide k samim volitvam, pojasni predsednik sindikalne podružnice prisotnim še način teh volitev, ki se vrše javno, z dviganjem rok.

Ko predsednik tov. Polanc zaprosi tozadevne predloge, sta od članov predlagana 2 predloga, in sicer:

- 1) Tov. Tugomer Voga
- 2) Tov. ing. Alojz Herič.

Ker tov. ing. Herič odklanja kandidaturo iz razloga, ker je kot glavni inženir preveč obremenjen, je dan na glasovanje predlog za tov. Vogo, ki je sprejet stoodstotno.

Sedaj bi moral prevzeti predsedovanje novoizvoljeni predsednik delavskega sveta tov. Voga. Ker pa je službeno odsoten, sklene delavski svet na predlog tov. Svetka, da predseduje do konca zasedanja tov. Polanc.

Ker je s tem konstituiranje delavskega sveta izvršeno, prosi predsedujoči tov. Polanc direktorja tov. Svetka, da poda delavskemu svetu svoje poročilo o dosedanjem gospodarjenju v podjetju.

Tov. direktor Svetek spregovori najprej nekaj uvodnih besed, v lepih, domačih besedah pove, kaj dobivajo kolektivi s tem, ko se

jim zaupa vodstvo podjetij, očrta naloge in pravice delavskega sveta in izrazi svoje veselje nad tem, da se danes to ustvarja tudi v Železarni Štore. Nato poda izčrpno poročilo, v katerem zajame podrobno finančno stanje, plan proizvodnje in njegovo izvršitev doslej, kapitalno izgradnjo — doslej izvršeno in predvideno v tej petletki, zaloge surovin, težave posameznih pogonov, pregled delovnih pogojev, disciplino v podjetju, stanovanjske probleme itd. Na koncu doda strukturo samega podjetja (celotno poročilo je priloženo zapisniku).

Po podani gospodarski sliki podjetja tov. direktor Svetek čestita članom delavskega sveta na njihovi izvolitvi, želi delavskemu svetu mnogo uspehov pri delu in izrazi iskreno upanje, da bo delo delavskega sveta in direktorja podjetja složno in uspešno. Z navdušenimi besedami pozove vse, da se drže navodila: hoditi po poti, načrtani po partiji in državnem vodstvu v borbi za izgraditev socializma, boriti se za pošteno in dobro gospodarjenje!

Govor tov. direktorja je sprejet od strani članov delavskega sveta z navdušenjem in spontanim ploskanjem.

Predsedujoči tov. Polanc se zahvali tov. direktorju za njegovo poročilo ter predlaga, da se preide na naslednjo točko dnevnega reda, to je k določitvi števila članov upravnega odbora. Po kratki diskusiji in pretresanju ali naj bi bilo članov 8 + 1 (direktor) ali 10 + 1, je z glasovanjem odločeno, da se izvoli 8 članov + direktor. Po prednjem sklepu sledi izvolitev volilne komisije. Po predložitvi, ki jih stavlja člani sveta, so izvoljeni: tov. Volavšek, Teodosijević in Fridl.

Volilna komisija zasede svoja mesta, predsednik tov. Volavšek pojasni način volitev in prosi za predložitev kandidatne liste.

Kandidatna lista je samo ena, predlagani kandidati so:

Kandidatje:	Namestniki:
Žmaher Ivan	Klinar Anton
Boršič Avgust	Vuk Filip
Leskovšek Vinko	Kovačič Karl
Tofant Ivan	Hiti Anton
Spolenak Franc	Mauer Stanko
Antolinc Franc	Udovič Ivan
Kalčič Matija	Vizjak Jože
Pišek Ivan	Kajtner Karl

Volilna komisija ugotovi nato pravilnost predložene kandidatne liste, pravilno sorazmerje med predloženimi kandidati-delavci in kandidati-nameščenci.

Sledi desetminutni odbor, da izvrši volilna komisija potrebne predpriprave za same volitve.

Po odmoru prosi predsednik volilne komisije, da se izvrše volitve, ki so tajne, z glasovalnimi listki.

Volitve potečejo v popolnem redu. Po preštetu glasov objavi volilna komisija rezultat, ki je naslednji:

Navzoči člani so volili stoodstotno. Za posamezne kandidate je bilo oddanih 52 do 54 glasov, in to:

Kandidatje:	glasov	Namestniki:	glasov
Tofant	54	Hiti	53
Leskovšek	54	Kovačič	53
Spolenak	54	Mauer	54
Pišek	53	Kajtner	53
Boršič	52	Vuk	52
Antolinc	53	Udovič	53
Kalčič	54	Vizjak	54
Žmaher	54	Klinar	54

Izid volitev je pozdravljen od navzočih članov z navdušenim aplavzom.

Za besedo zaprosi tov. Krivec, predsednik sindikalne podružnice, ki pozdravi nov upravni odbor, mu čestita in želi uspešno delo. Nato predlaga, da bi v počastitev zgodovinskega dne, ko prevzemajo štorski kovinarji ključke podjetja v svoje roke, sprejeli primeren sklep o načinu proslavitve tega dogodka. Po kratki diskusiji je stavljen na glasovanje predlog, da se celoten kolektiv udeleži v nedeljo, ko bo izvršena svečana predaja ključev, triurnega prostovoljnega dela, in to od 6. do 9. ure zjutraj. Ob devetih se začne svečanost, na katero bodo odšli člani kolektiva skupno od prostovoljnega dela.

Predlog je sprejet z velikim, navdušenim odobravanjem.

Ker ni predlogov za nadaljnjo diskusijo, zaključijo predsedujoči tov. Polanc zasedanje z zahvalo navzočim za udeležbo in živo so delovanje.

Zasedanje se je končalo ob 17.30.

Zapisniku se prilaga lista izvoljenih članov delavskega sveta in kompletno poročilo direktorja podjetja, tov. Svetka.

Overovatelja zapisnika:	Zapisnikarja:
Mauer Stanko	Waldman Štefka
Simonič Franc	Klinar Anton

Seznam

članov I. delavskega sveta Železarne Štore 1950

Priimek in ime	Poklic	Obrat	Udarnik	Novator	Racionaliz.	Član upr. ZSJ	Član KP ali kand.
1. Tofant Ivan	žerjavovodja	martinarna	2x	—	—	—	—
2. Žmaher Ivan	direktor kadr.	pers. odd.	—	—	—	član	KP
3. Leskovšek Vinko	vtikalec	valjarna	—	—	—	—	KP
4. Spolenak Franc	mojster	livarna	3x	1	—	član	KP
5. Pišek Ivan	električar	elektrodel.	1x	—	—	—	—
6. Boršič Avgust	mojster	mehanična	3x	—	—	—	KP
7. Antolinc Franc	mizar	šamotna	—	—	—	—	—
8. Kalčič Matija	mojster	kotlarna	4x	—	racion.	—	KP
9. Brečko Miha	topilec	martinarna	4x	—	—	—	—
10. Žohar Alojz	jam. pomočnik	martinarna	4x	—	—	—	—
11. Hiti Anton	kovač	martinarna	3x	—	—	—	KP
12. Košir Karl	rezalec	martinarna	4x	—	—	—	—
13. Ulaga Anton	zakladalec	martinarna	1x	—	—	—	—
14. ing. Rupnik Ivan	obratovodja	martinarna	—	—	—	—	—
15. Vodeb Ferdo	jamski zidar	martinarna	5x	—	—	—	—
16. Plank Franc	zanjkar	valjarna	2x	—	—	—	—
17. Galuf Anton	predvaljar	valjarna	5x	—	—	—	KP
18. Štefe Franc	vtik. I. ogrod.	valjarna	4x	—	—	—	—
19. Kovačič Karl	škarjevec	valjarna	—	—	—	—	—
20. Fridl Franc	predvaljar	valjarna	3x	—	—	—	—
21. Sikošek Karl	predstegač	valjarna	4x	—	—	—	—
22. Perčič Ivan	zabijač	valjarna	1x	—	—	—	—
23. Holcinger Karl	vtik. I. ogrod.	valjarna	1x	—	—	—	—
24. Zupanc Anton	mojster	valjarna	4x	—	—	—	—
25. Leban Jože	predškarjevec	valjarna	2x	—	—	—	—
26. Mauer Stanko	livar	livarna	10x	—	—	—	—
27. Jelarčič Jože	kokilar	livarna	1x	—	—	—	KP
28. Florjančič Jože	kokilar	livarna	—	—	—	—	KP
29. Kocjančič Jože	livar	livarna	7x	—	—	—	—
30. Senica Ivanka	jedrarka	livarna	2x	—	—	—	—
31. Kolarič Jože	delavec	livarna	1x	—	—	—	KP
32. Jeram Andrej	predelavec	livarna	1x	—	—	—	—
33. Simonič Franc	livar	livarna	8x	—	—	—	—
34. Jager Alojz	livar	livarna	6x	—	—	—	KP
35. Jošt Stanko	zabijač	livarna	5x	—	—	—	—
36. Teodosijević Borivoj	kmet. tehn.	ekonomija	—	—	—	—	KP
37. Renčelj Franc	mojster	garaža	—	—	—	—	KP
38. Vuk Filip	ključavničar	mehanična	2x	—	—	—	—
39. Majerle Jože	mojster	mehanična	4x	—	—	—	KP
40. Hrastnik Filip	ključavničar	mehanična	3x	—	—	—	—
41. Kajtner Karl	ključavničar	mehanična	1x	—	—	član	KP
42. Pečar Osvin	obratovodja	šamotna	—	—	—	—	—
43. Jevšinek Alojz	ključavničar	šamotna	—	—	—	—	—
44. Udovič Ivan	naklad. opeke	šamotna	2x	—	—	—	KP
45. Vrenko Ivan	izlagač opeke	šamotna	7x	—	—	—	—
46. Set Franc	predkurjač	kotlarna	2x	—	—	—	—
47. Ulaga Jožef	strojnik	kotlarna	—	—	—	—	—
48. Vizjak Jožef	strojevodja	kotlarna	—	—	—	—	—
49. Motoh Franc	zidar	gradb. odd.	2x	—	—	—	—
50. Horjak Franc	zidar	gradb. odd.	5x	—	—	—	kandidat
51. Cene Miha	tesar	gradb. odd.	2x	—	—	—	—
52. Polanc Jože	mojster	gradb. odd.	—	—	—	—	KP
53. Kaluža Vilko	delavec	gradb. odd.	—	—	—	—	KP
54. Zapušek Ivan	delavec	gradb. odd.	—	—	—	—	—
55. Valdman Štefka	komerc. dir.	uprava	—	—	—	član	kandidat
56. ing. Herič Alojz	tehn. dir.	uprava	—	—	—	—	—
57. Voga Tugomer	šef pripr. dela	uprava	—	—	—	—	KP
58. Volavšek Drago	šef finanč. rač.	uprava	—	—	—	—	—
59. Klinar Anton	dir. met. šole	ind. šola	—	—	—	—	KP

Vloga družbenopolitičnih organizacij pri kadrovanju v prvi delavski svet

Politična struktura — državna oblast in politične organizacije, ki so nastajale, se razvijale in smo jih gradili med vojno in revolucijo 1941—1945, se je okrepila z uvedbo državne lastnine nad proizvodnimi sredstvi in sistema administrativno-centralističnega upravljanja družbe. Z zaplenbo premoženja ljudskih sovražnikov, z agrarno reformo 1945, z nacionalizacijo 1946 in 1948 ter z oblikovanjem razrednega državnega aparata smo izoblikovali do začetka 1948. leta sistem državnega upravljanja družbe kot orodje za zavarovanje pridobitev NOB in nadaljnega razvoja revolucije. Revolucionarni etatizem, centralistični administrativni sistem upravljanja se je vsilil zaradi zgodovinske nuje, da čimprej zgradimo ekonomsko osnovo revolucionarne politične oblasti ter izvedemo pospešeno industrializacijo države, ki nujno terja zelo visoko stopnjo akumulacije in njeno osredotočenje v ključne objekte industrijskega razvoja. Država je imela v rokah monopol politične moči in da bi deželo čimprej rešila splošne zaostalosti, je ob podpori ljudskih množic narekovala zelo oster start in tempo obnove, še posebej industrializacije. V tem času smo dosegli zelo visoke dosežke.

Dobro se spominjam težkih dni leta 1948, po objavi informbiroja. V zelo ostrem ideološko-političnem boju in teoretski kritiki stalinizma je KPJ že konec 1949. leta ocenila, da je družbeni sistem, ki ga je zgradila takoj po vojni, opravil svojo poglobitveno zgodovinsko nalogo, razlastitve kapitalističnega razreda in postavil politične temelje socializma in da bi njegovo obvarovanje nujno ogrozilo nadaljnji razvoj socializma, zato ga je bilo treba kore-

la tedaj družbenopolitično podporo. Število zaposlenih je iz leta v leto naraščalo in s tem tudi proizvodnja. V letu 1945 je bilo zaposlenih samo 245 delavcev, v letu 1950 pa že 1.465 delavcev. Tako povečanje smo dosegli s politično akcijo pridobivanja delavca iz širše okolice, zlasti iz Kozjanskega. Ti ljudje so predstavljali latentno prenaseljenost v kmetijstvu, drugi so se vračali iz raznih taborišč, dosti pa je bilo takih, ki so se kot demobilizirani vojaki iz JLA zaposlili v težki industriji.

Pogled na stari del Štor

Tu so se srečevali delavci različnega političnega prepričanja in gledanja na novo družbeno ureditev.

V težkih dneh pomanjkanja in odrekovanja, toda neizmernega delovnega poleta pri izgradnji uničene domovine, smo bili komu-

13,2 odstotka glede na število zaposlenih. Med njimi je bilo kar 46 večkratnih udarnikov. Veliko važnost smo posvetili kadrovanju, to je izbor kandidatov za prvi delavski svet in upravni odbor. Vsi kandidati so se predhodno obravnavali na osnovni organizaciji ZK in sindikalnih odborih po obratih. Izmed 59 članov prvega delavskega sveta je bilo: 39 ali 56 % večkratnih udarnikov, 37 % članov ZK, 17 % mladincev, nekaj pa je bilo tudi inovatorjev in racionalizatorjev. Ti podatki kažejo, da je bil izbor

resnično skrbno pripravljen.

Na sejah delavskega sveta smo obravnavali pretežno proizvodno problematiko in probleme družbenega standarda. Seje so bile izključno v popoldanskem času. Osnovno je bilo izpolnjevanje načrta. Imeli smo zelo zahtevne letne načrte. Takrat smo največ govorili o tonah. Zelo je bil razvit tekmovalni značaj proizvodnje po izmenah; v valjarni npr. je bila tonaža vsake izmene napisana na tabli in so tako tekmovali, katera izmena bo več naredila. Zlasti smo podpirali udarništvo in racionalizatorstvo. Udarnik je dobil kupon za preskrbo, značko in knjižico. Bila je tudi denarna stimulacija. Takrat je bila še zagotovljena preskrba. Večkrat je nastopil problem slabe distribucije preskrbnih artiklov. Tisti delavci, ki so bili odvisni samo od te preskrbe, so močno oslabili. Nastopili so politični problemi.

Naše politično vodstvo je energično zahtevalo, da se uredi preskrba in delegacija je šla celo na CK Slovenije. Proces graditve samoupravnih družbenih odnosov je potekal ob velikanskih težavah. Komaj začetni proces industrializacije je zahteval centralizacijo vseh sil in sredstev, zlasti po letu 1948, ko je sledila popolna gospodarska blokada, ki so jo izvajale Sovjetska zveza in vzhodnoevropske države. Okoli 23 odstotkov narodnega dohodka smo izločali za obrambo, novi elementi družbene strukture se še niso razvili, število kmečkega prebivalstva se ni zmanjšalo, delavski razred se še ni pomembneje povečal. Vsi poglobitnejši pogoji družbenega razvoja so bili celo leta 1956 težavni kot v prvih povojnih letih.

Z uvedbo samoupravljanja smo odpravili tako imenovano administrativno-operativno vodstvo AOR in s tem tudi delitev podjetij na zvezna, republiška in lokalna. Odpravljen je bil sistem racionirane in zajamčene preskrbe, sistem dvojnih cen in administrativno načrtovanje. V začetku leta 1952 smo uvedli nov gospodarski sistem, kar lahko imenujemo našo prvo gospodarsko reformo, s katero so podjetja postala relativno samostojni blagovni proizvajalci na trgu ob novem sistemu načrtovanja.

S VI. kongresom KPJ in ustvanim zakonom iz leta 1953 je bila v glavnih točkah določena nova zasnova KPJ o graditvi samoupravne socialistične družbe. Značilnost te zasnove je, da upravljanje družbe pripada delavskemu razredu, ki ga vodi KPJ, ne pa partiji in državi v imenu razreda.

Ta leta so bila pestra in so zahtevala nenehno politično usmerjenost delavcev, ki so nam zaupali, saj so bili rezultati našega dela vidni. Življenjski standard se je namreč začel boljšati.

Ko se spominjam nazaj, sem ponosen na prehojeno pot in rezultate, ki smo jih dosegli v železarni. Trideset let socialističnega samoupravljanja je naše življenje, naša opredelitev. S samoupravljanjem smo dosegli največ v našem celotnem razvoju, razvili ustvarjalne zmogljivosti, sile in možnosti svobodnega človeka, proizvajalca in samoustvarjalca.

IVAN ŽMAHAR,
prvi sekretar OO KP

Naš zakon o izročanju tovarn in podjetij v upravljanje delovnim kolektivom je logična posledica razvoja socialistične graditve v naši državi. To je dosledno nadaljevanje v vrsti ukrepov, ki jih naša ljudska oblast sprejema na svoji neustavljivi poti v socializem...

Morda kdo misli, da je ta zakon preuranjen, da delavci ne bodo mogli obvladati zapletene tehnike upravljanja tovarn in drugih podjetij. Kdor tako misli, se vara, takšen pogled na to vprašanje pa bi pomenil, da ne zaupamo našim delovnim ljudem, da ne vidimo, kako silne ustvarjalne sile bo prav to upravljanje razvilo pri naših delovnih ljudeh, kajti zakon bo našim delovnim ljudem še bolj odprl perspektivo njihove prihodnosti, prihodnosti vse naše skupnosti.

(Iz ekspozicije predsednika Josipa Broza Tita v ljudski skupščini junija 1950 v Beogradu.)

nito spremeniti, da bi ustrezal potrebam in zahtevam novega zgodovinskega obdobja. To je terjalo začetek procesa odmiranja države, da bi se delavski razred organiziral kot družbeni hegemon. V tem smislu je KPJ 1950. leta sprejela sklep o začetku graditve sistema samoupravnega socializma.

Povojna izgradnja je zahtevala ogromne napore delavcev. V naši železarni je leta 1945 obratovala samo livarna, ostala obrata (je-karna in valjarna) pa sta se pričela obnavljati. Obnova je dobi-

nisti med prvimi poklicani, da z osebnim delom in požrtvovalnostjo premagamo najtežje ovire. Takrat je bila politična naloga slehernega člana ZK, da aktivno deluje v svoji sredini pri graditvi in ustvarjanju ljudske oblasti, krepi zaupanje vanjo in v moč mladih ustvarjalnih sil. Uspehi so bili doseženi zaradi velike discipline v teh vrstah.

V takšnih razmerah smo se v začetku leta 1950 znašli komunisti železarne. Takrat je naša organizacija štela 137 članov ZK in 57 kandidatov, kar predstavlja

Ko so mi govorili o zahodni demokraciji, sem odgovarjal, da utegne biti dobra zanje, za nas pa da ni. Naši demokrati smo začeli graditi trdne temelje, s tem da smo jo postavili na gospodarsko podlago. Delavce smo postavili na svoja mesta, jim dali tovarne v roke, da jih sami upravljajo. — In mar ni to demokracija, kakršne danes ni nikjer na svetu? Mar ni demokracija, če ljudje upravljajo sami sebe po svojih odborih, če odpravljamo centralne organe in njihove dolžnosti prenašamo navzdol? Kaj ni socialistična demokracija najboljša demokracija, ki si jo lahko predstavljamo? Še naprej bomo hodili po tej poti, toda ne v anarhijo, temveč zavestno, in ta demokracija bo ponos naše socialistične domovine in nas Jugoslovanov.

(Iz Titovega govora na zborovanju v Dolenjskih Toplicah ob desetletnici ustanovitve slovenskih brigad, 14. 9. 1952.)

30 let samoupravljanja - 30 let velike gospodarske rasti železarne Štore

V letošnjem letu, ko praznujemo 30-letnico samoupravljanja, ugotavljamo tudi izjemen gospodarski razvoj naše delovne organizacije, ki je v tem obdobju treh desetletij napravila znatno več kot v predhodnem obdobju v vsem stoletju.

Tako kot je leto 1950 prelomno v zgodovini upravljanja delavcev Železarne Štore z osnovnimi sredstvi in rezultati poslovanja, je leto 1950 prelomno tudi v razvojnih dogajanjih in usmeritvi Železarne Štore v nove tehnološke procese in modernizacijo proizvodnje. V vseh teh 30 letih so bila prisotna različna obdobja intenzivnosti investicijske izgradnje, ki so spremenila podobo Štor tako v industrijskem pogledu kot v pogledu samega kraja.

Ko prebiramo podatke o proizvodnih rezultatih Železarne Štore v letu 1950, ugotavljamo, da je v takratnih starih obratih Železarna Štore proizvajala le manjše količine valjanih proizvodov in livarskih izdelkov. V stari SM peči je bila v letu 1950 dosežena proizvod-

nična izgradnja je po novih investicijskih programih tekla od leta 1963 dalje.

Na elektroplavžu je bila povečana moč transformatorja in izvršene nekatere druge modernizacije za povečanje zmogljivosti proizvodnje surovega železa. V letu 1963 se je pričela tudi zelo pomembna izgradnja novega industrijskega kompleksa Štore II, kjer so na poljih in travnikih do Teharij bile ob regulaciji Voglajne zgrajene in pripravljene nove industrijske površine.

Prvi obrat, ki je bil zgrajen v celoti z lastnimi sredstvi, je bila livarna strojne litine, ki je pričela s svojo proizvodnjo v letu 1968. Nova livarna je bila usmerjena na proizvodnjo sive in nodularne litine večjih serij, predvsem za avtomobilsko industrijo, industrijo kmetijskih strojev in druge zahtevnejše proizvode.

Največji obrat, ki se je zgradil na novem kompleksu, je valjarna paličastega jekla s kapaciteto okoli 100.000 ton, ki je pričela s poskusno proizvodnjo v letu 1970, v letu 1972 pa je že obratovala v triizmenskem delu.

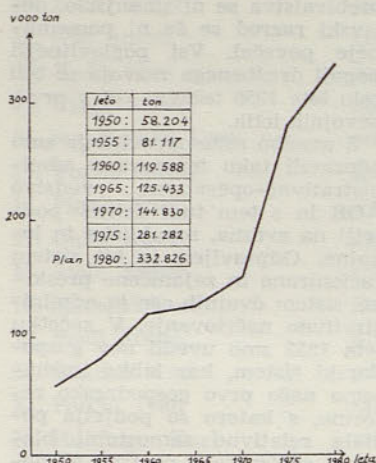
Cep rav z določeno zakasnitvijo, je bila v letu 1973 dograjena nova elektrojeklarna, ki je postavila za tehnološki proces jeklarstva v Štorah nove temelje v proizvodnji elektrojekla. Posebnega pomena je, da je ob prvi elektroobločni peči bila zgrajena naprava za kontinuirano ulivanje jekla, ki je pomenila uvajanje najsodobnejše tehnologije jeklarstva, s tem pa tudi najrentabilnejše poslovanje pri proizvodnji surovega jekla.

V smeri finalizacije in kvalitetne obdelave je v letu 1967 pričela v Štorah poskusna proizvodnja vlečenih in brušenih profilov. Ta proizvodnja, ki pomeni zaključno fazo mehanske obdelave paličastega jekla, je v desetletju razvoja napravila resnično velike skoke v proizvodnji. Od 54 ton dosežene proizvodnje v letu 1968 se bo v letu 1980 približala 10.000 tonam vlečenih in brušenih profilov.

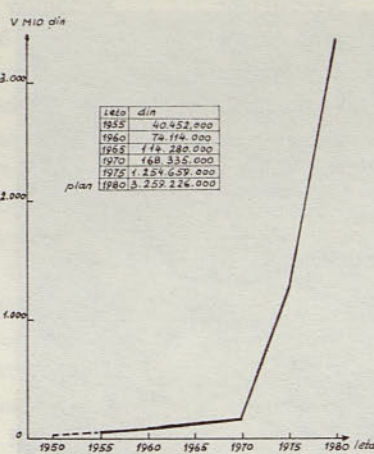
V obdobju izgradnje novih proizvodnih kapacitet na kompleksu Štore II je bil zgrajen tudi obrat mehanske obdelave za obdelavo valjev in strojne litine. Ta obrat je pričel s proizvodnjo v letu 1972.

Pomemben razvoj je doživel v vsem obdobju od leta 1950 dalje področje energetike, ki se je od primitivnih parnih pogonov in skromnih porab električne energije razvilo v najsodobnejše energetsko gospodarstvo. V tem obdobju so bili zgrajeni številni objekti za oskrbo z električno energijo, industrijsko vodo v zaprtem sistemu

SKUPNA PROIZVODNJA - KOLIČINSKO

REALIZACIJA - VREDNOSTNO

nja surovega jekla okoli 22.000 ton, v stari valjarni pa proizvodnja valjanih profilov 21.500 ton. V mali livarni sive litine je tekla proizvodnja litoželeznih cevi, kokil in drugih ulitkov predvsem za potrebe metalurške proizvodnje.

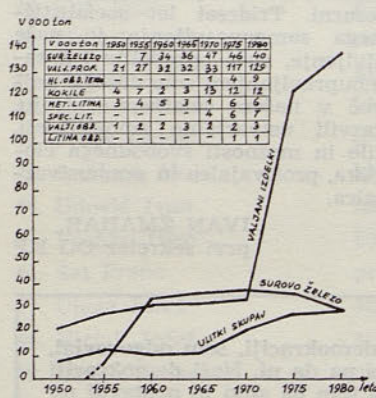
V letu 1950 je bilo v Železarni Štore zaposlenih 1.465 delavcev, kar je manj kot polovica današnjega števila zaposlenih, pa vendar je takratno število predstavljalo glede na obseg proizvodnje ob nizki produktivnosti precejšnje število.

Leto 1950 pomeni začetek razvoja novih tehnoloških procesov v različnih smereh. V tem letu so se pričele priprave za izgradnjo povsem nove tehnologije in nove proizvodnje, to je elektroplavž z aglomeracijo v Štorah, ko se je investicija izvajala v letih 1952—54. Izgradnja elektroplavža je pomenila postavitev prve take peči na Balkanu, istočasno pa surovinsko osnovo za nadaljnjo fazo predelave Železarne Štore.

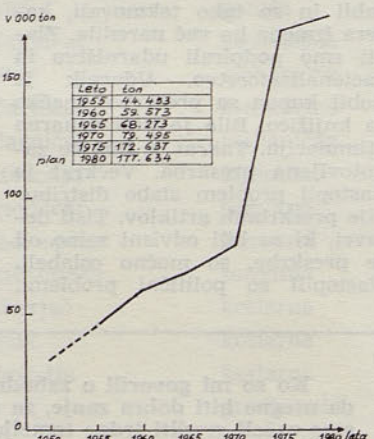
Hkrati z dvigovanjem proizvodnih sil smo nenehoma razvijali in krepili nove, socialistične družbene odnose. Taka usmeritev od začetka naše družbene in gospodarske graditve je bila v skladu s tem, da pomeni graditev socializma poleg materialnega razvoja vzpostavljanje humanih, demokratičnih odnosov, pomeni zagotovitev takega položaja delovnega človeka, v katerem ne bo več izkoriščen in bo hkrati tudi neposreden upravitelj svojega materialnega in družbenega življenja. Na tej osnovi je bil zgrajen sistem samoupravljanja v gospodarstvu in v javnih službah. Hkrati so se širile pravice, funkcije in materialna osnova samoupravljanja, s tem pa sta se krepili tudi vloga in odgovornost samoupravnih organov.

Iz govora v zvezni skupščini ob izvolitvi za predsednika republike 30. junija 1963

PROIZVODNJA GOTOVIH IZDELKOV - KOLIČINE

REALIZACIJA - KOLIČINE

Druga pomembna tehnologija, ki je v letu 1950 pričela s svojim razvojem, je bila proizvodnja litoželeznih valjev, ki je bila prva tovrstna proizvodnja v Jugoslaviji in je pričela nadomeščati do takrat v celoti potreben uvoz valjev.

Desetletje od 1950—1960 je poleg omenjenih dveh pomembnih tehnoloških novosti pomenilo v ostalih obratih določeno modernizacijo in dopolnitve v opremljenosti. Najpomembnejše obdobje razvoja Železarne Štore je nastopilo v letu 1960, ko se je Železarna Štore prijavila na razpis 47. natečaja za razvoj črne metalurgije v Jugoslaviji. V letih 1960—62 so bili v izdelavi investicijski programi za razširitev proizvodnih kapacitet valjarskih in livarskih izdelkov, predvsem pa modernizacija in posodobitev celotne proizvodnje. Fi-

ci cirkulacije industrijske vode, uvedba novih energetskih medijev, kot so plin butan-propan, mazut, kisik, komprimiran zrak in drugi tehnični plini.

O razvoju Železarne Štore v 30 letih prav gotovo veliko pove tudi podatek, da je bila v letu 1950 poraba električne energije 1.200 MWh, poraba v letu 1980 pa bo dosegla blizu 250.000 MWh.

Ob izgradnji novih industrijskih obratov, ki so združevali v tem obdobju različne težave in probleme, pa v Železarni Štore nismo uspeli zgraditi novega obrata vzdrževanja, ki bi lahko z večjo opremljenostjo in izpopolnjenostjo sledil zahtevam najsodobnejših pristopov pri vzdrževalnem procesu. Izgradnja tega obrata bo zato nujna v novem srednjeročnem obdobju.

Pomemben razvoj je Železarna Štore dosegla pri rasti industrijske proizvodnje in stalni rasti novih zahtevnejših kvalitet proizvodov, v opremljanju laboratorijske tehnike ter razvoju metod kontrole kakovosti.

V srednjeročnem obdobju 1976—80 so bili zgrajeni pomembni industrijski objekti, ki pomenijo nadaljnjo fazo modernizacije Železarne Štore, istočasno pa zaokrožitev proizvodnih zmogljivosti. Kot najpomembnejši dosežek v tem času moramo poudariti izgradnjo druge elektroobločne peči z izgrajenim celotnim sistemom napajanja po 110 KV daljnovodu. Izgradnja te peči pomeni za Železarno Štore zaključek osnovnih temeljev jeklarskih procesov v usmeritvi kvalitetne proizvodnje jekla.

Za termično obdelavo je bila dograjena sodobna žarilnica, ki je že v prvih mesecih obratovanja dosegla polno zmogljivost in s tem upravičila to investicijsko naložbo.

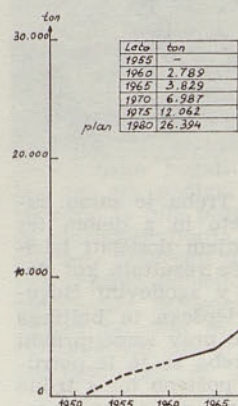
V ostalih proizvodnih obratih so bili zgrajeni številni pečni in drugi agregati ter postavljena dodatna sodobnejša oprema. Tu mislim predvsem na nove indukcijske peči v livarni valjev in kokil ter livarno strojne litine, postavitev novih obdelovalnih strojev v mehanski obdelavi, posebej pa je treba omeniti, da je bila Žele-

zarna Štore med prvimi v Sloveniji, ki je začela uporabljati novo tehnološko gorivo, to je zemeljski plin.

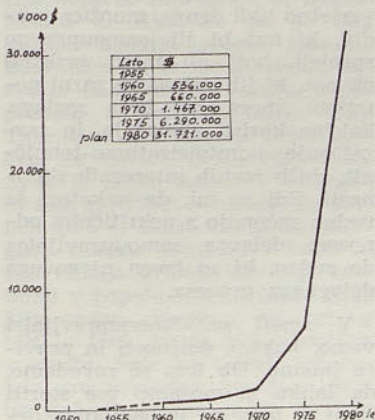
V iskanju potrebne finalizacije proizvodnje se je v letu 1970 rodila v Železarni Štore zamisel o izgradnji tovarne traktorjev, ki bi pomenila finalizacijo proizvodov livarne strojne litine. Poskusna proizvodnja v tovarni traktorjev je pričela v letu 1977, ki pa v do sedanjem triletnem obratovanju zaradi različnih objektivnih problemov ni dala vseh prognoziranih rezultatov. V postopku so sanacijski ukrepi, da se ta proizvodnja ekonomsko sanira.

Pri ugotavljanju in naštevanju glavnih razvojnih mejnikov in dosežkov v preteklem tretjem desetletju razvoja Železarne Štore

IZVOZ - KOLIČINE

IZVOZ - VREDNOSTNO

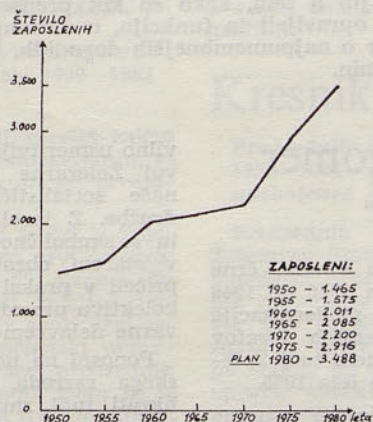

je potrebno omeniti, da je bistveno spremenil svojo podobo tudi sam kraj, saj se je po letu 1950 pričela intenzivnejša izgradnja novega naselja Lipe. V tem obdobju se je zgradila nova stanovanjska soseska z novo osnovno šolo, s povečanjem zmogljivosti poklicne industrijske šole in v letošnjem letu z izgradnjo nove zdravstvene postaje. V stanovanjski soseski so bili v tem obdobju zgrajeni tudi številni športni objekti.

Pomembna usmeritev proizvodnje Železarne Štore, ki je zlasti v zadnjih letih dosegla velike uspehe, je njena izvozna usmerjenost, ki je od skromnih začetkov pred desetimi in dvajsetimi leti dosegla v letu 1980 visoke rezultate v mednarodni blagovni menjavi in tudi postala največji izvoznik med delovnimi organizacijami občine Celje. Izvozna usmeritev ne pomeni samo ustvarjanja potrebnih konvertibilnih deviznih sredstev, ampak pomeni tudi razvoj kvalitete proizvodov v zaostreni mednarodni blagovni menjavi.

Leto 1980, jubilejno leto samoupravljanja, je tudi leto načrtovanja in sprejemanja novih temeljev plana za srednjeročno obdobje 1981—1985. Železarna Štore sledi že v preteklosti jasno začrtanim razvojnim konceptom, ki so usmerjeni prvenstveno na področje razvoja jekla.

Za novo srednjeročno obdobje opredeljujemo kot posebno prioritete tri projekte, ki pomenijo velik korak v dokončnem zaključevanju zmogljivosti proizvodnje jekla in ulitkov na področju Štor, kar omejuje geografski položaj, energetska in surovinska situacija in tudi vprašanje kadrov. V sklop prioriteten projektov v obdobju 1981—85 sodi nadaljnja izgradnja elektrojeklarne in valjarne II, ki

POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENIH
V DELOVNI ORGANIZACIJI

bo z uvedbo ponovne tehnologije, izgradnje druge naprave za kontinuirano ulivanje jekla ter izgradnje nove kovaške proge omogočila povečanje proizvodnje paličastega jekla od današnjih 130.000 ton na 230.000 ton, pri čemer predstavlja razlika 100.000 ton polizdelkov kvalitetno zahtevo za kovaško industrijo. Povečanje količine in kvalitete proizvodnje ni pomembno samo v količinskem premiku, temveč predvsem v storilnosti in rentabilnosti te proizvodnje. Prioriteta je tudi naložba v nov obrat jeklovleka, ki je predpogoj za pričetek investicijskih del v valjarni II.

Izgradnja jeklovleka bo pomenila ne samo povečanje zmogljivosti za vedno večje potrebe brušenih in vlečenih profilov na domačem trgu, ampak predvsem povečanje te proizvodnje za izvoz.

Prioritetnega značaja je tudi sanacija in investicijska naložba v livarno strojne litine, ki zaradi premajhne zmogljivosti in dotrajnosti nekaterih proizvodnih agregatov in opreme ter težkih pogojev dela v zadnjih letih ne posluje rentabilno. Investicijska izgradnja v livarno strojne litine je usmerjena pretežno v povečanje proizvodov nodularne litine za avtomobilsko industrijo ter industrijo kmetijske mehanizacije in hidravlike.

Poleg treh osnovnih prioriteten projektov je posebnega pomena interni dogovor med temeljnimi organizacijami združenega dela Železarne Štore o izgradnji objekta vzdrževanja, ki je nujno potreben za sodobno spremljavo proizvodnih obratov Železarne Štore.

Prioritetni projekti so takšnega značaja, da bodo zahtevali poleg naših lastnih sredstev tudi večja združevanja sredstev poslovnih partnerjev in temeljnih bank, številne manjše naložbe pa bodo ostale temeljne organizacije izvajale v odvisnosti od lastnega ustvarjenega dohodka.

Pri pregledu velikega razvoja proizvodnih in ostalih obratov in oddelkov splošnega pomena v Železarni Štore v zadnjih 30 letih ugotavljamo, da je bila prisotna velika rast proizvodnje, ki je zahtevala tudi povečanje števila delavcev. Danes šteje kolektiv Železarne Štore nekaj več kot 3.400 zaposlenih. V naslednjem srednjeročnem obdobju se število delavcev ne bo bistveno povečevalo, ampak bomo predvsem z modernizacijami in odpravo težkih fizičnih del povečevali produktivnost dela.

Tako kot je bil dinamičen razvoj proizvodnih zmogljivosti in posodobitve delovnih procesov v Železarni Štore, je bil dinamičen razvoj tudi v vseh oblikah samoupravljanja. Od temeljnega razvoja samoupravnih socialističnih odnosov in upravljanja delavcev z reproductivskimi sredstvi v letu 1950 so rasle različne oblike samoupravne organiziranosti in vključevanje vedno večjega števila delavcev v neposredno odločanje. Naša samoupravna organiziranost s 15 temeljnimi organizacijami združenega dela in 6 delovnimi skupnostmi predstavlja za ta čas zgornji nivo doseženih samoupravnih odnosov. Takšna organiziranost pa je temelj za nadaljnji razvoj, organizacijo in samoupravno rast ter razvoj medsebojnih dohodkovnih odnosov tudi v naslednjem obdobju.

Predsednik KPO:
DUŠAN BURNIK, dipl. ing.

Gospodarji dela in dobrin že 30 let

Ob pomembnem jubileju jugoslovanskega delavskega razreda, 30-letnici delavskega samoupravljanja, smo se pogovarjali s tremi starimi delavci, vseskozi zvestimi kolektivu, ki so prisostvovali 13. septembra zasedanju prvega delavskega sveta Železarne Štore. Na razgovor sta ljubezno pristali tudi dve mlajši sodelavki.

Zastavili smo jim samo dve vprašanji:

1. Kako gledaš ti na 30 let samoupravljanja in tvoj lastni delež v njem?

2. Kaj bi se dalo še izboljšati v tvojih delovni sredini, ko gre za samoupravo?

Takole so odgovarjali:

JOŽE FLORJANČIČ (večkrat član CDS, dve mandatni dobi član upravnega odbora del. organizacije, član raznih komisij in

la, srebrno značko sindikata, več knjižnih nagrad):

V začetku je bilo samoupravljanje drugačno. Nekdo drug je v imenu DS upravljal, delavski svet je le potrjeval že pripravljene predloge. Takrat (1950) je član DS prinesel informacijo iz seje v bazo, sedaj je obratno. Napredek je torej velik. Osebnost me moti premajhna zainteresiranost za samoupravo. Vsakdo bi se moral zavedati, da si vsak sam reže svoj kos kruha. Podobno je del članstva nedoraslo materialom za seje in imajo premalo časa za študij le-teh. Za mene in sodelavce je, gledano 30 let nazaj, samoupravljanje velika šola in menim, da so pred vsakim članom-delegatom v delavskem svetu velike naloge. Treba je zastopati interese svojega tozda, delovne skupnosti, delovne organizacije. Veliko truda je treba vložiti v celotno aktivnost, predvsem se zdaj v času stabilizacije gospodarstva.

ANTON MACKOVŠEK (v kolektivu od leta 1948. Večkrat zaporedno ali v presledkih član CDS in DS svojega obrata — pozneje tozda. Opravljal je tudi funkcije člana upravnega odbora, bil predsednik disciplinske in kadrovske komisije. Za svojo aktivnost je bil odlikovan z medaljo dela, priznanjem ob 25-letnici samoupravljanja idr.):

Takrat v petdesetih letih je bilo težko predvsem zaradi materialnih pogojev. Stanja tedaj in danes se skoraj ne da primerjati. Vse seje delavskega sveta so bile v popoldanskem času in so bile vedno sklepne. Sploh smo

(Nadaljevanje na 8. strani)

delavskega sveta TOZD livarna. Za svoje delo dobil medaljo de-

(Nadaljevanje s 7. strani)
prej opravljali samoupravno delo pretežno v prostem času, zelo malo med službo. Po mojem mnenju je bila ena najpomembnejših odločitev sklep o gradnji nove tovarne — današnje Štore II: kredita ni bilo in treba se je bilo odločiti v lastno škodo. Brez te odločitve ne bi imeli železarne v današnjem obsegu. Važna je tudi odločitev, da se dajo sred-

stva za spremembo oblike spodnjih in zgornjih Štor, vodovoda, ceste na Svetino itn. Takrat so bili člani delavskega sveta in upravnega odbora skupaj s člani ZK glavni mobilizatorji akcij. Skozi samoupravljanje v podjetju se je razvijala komunala. Člani samoupravnih organov so bili pretežno mladi ljudje in imeli so dosti poleta za jasno začrtano bodočnost. S časom se je vse samoupravljanje razširilo v obrate in iz tega so se rodile samoupravne delovne skupine. Mislim, da ni prav, da ljudje, ki se zavežejo, da bodo opravljali funkcije vestno, potem ne hodijo na seje, povzročajo nesklepčnost in branijo svoje lastne interese. Če se samoupravno stališče sprejme, se mora obvezno izvajati oziroma zagovarjati, zakaj se ni. Danes so dobre možnosti za izobraževanje in bi morali svoje znanje na samoupravnem področju bolj s pridom uporabljati. Čimveč ljudi v samoupravni sistem tudi izven tovarne! Na koncu: sploh si ne morem ustvariti slike, kako bi izgledala naša tovarna, če ne bi bilo samoupravljanja?

IVAN PIŠEK (član prvega del. sveta in upravnega odbora, dve mandatni dobi je bil predsednik UO tovarne, pozneje večkrat član DS enote oz. tozda. Je nosilec medalje zasluge za narod in več internih priznanj.)

Prvič v zgodovini je bila dana oblast v roke delavcem, da razpolagajo s svojimi sredstvi. Zakon o združenem delu je vseka-

kor najbolj revolucionarna stvar in najbližja Leninovi misli, vendar se zdi, da posamezniki samoupravljanje včasih po svoje pojmujejo in ga celo skušajo izkoristiti v osebne namene. Ker je v prid nam vsem, je treba samoupravljanje dosledno izvajati. Primer je zadnje rangiranje: nismo uspeli najbolj. Delavca je

treba z rangom stimulirati za delo, kar se nam vsepovsod ni posrečilo.

Dodal bi še, da delavcev še nismo v zaostni meri prepričali o pomembnosti in vrednosti pravic in dolžnosti, ki so jih dobili z zakonom o združenem delu. Na koncu se želim zahvaliti za vsa priznanja, ki sem jih prejel ob raznih obletnicah. Želim tudi, da bi se spomnili vseh tistih pionirjev samoupravljanja, ki so že v pokoju.

KATJA GABRŠČEK (bila član DS tozda, raznih komisij, delegat v zdravstveni skupnosti. V kolektivu železarne je že 20 let... Mimogrede, postavil sem ji tudi vprašanje, kako se počuti kot žena 1. moža (predsednika) sveta KS, pa je dejala, da kot žena slabo, kajti na njegovih ramah je naloženo preveč dela. Ima kar prav, Katja namreč (op. avt.):

Na vprašanje, kako doživljam 30. obletnico samoupravljanja v Štorah, lahko povem, da se je položaj samoupravljalca bistveno spremenil po sprejetju nove ustave, predvsem pa po uvedbi zakona o združenem delu. Boljše smo se organizirali — ne le zaradi organiziranja temeljnih organizacij združenega dela, temveč

predvsem zaradi oblikovanja samoupravnih delovnih skupin. Z njimi se je razširil krog neposrednih samoupravljalcev.

Vendar samoupravno delo še ne teče povsem zadovoljivo. Delegati so slabo povezani z delavci. Delegacije delajo v svojem krogu, a so slabo povezane z delovno sredino, ker ne usklajujejo stališč v njej, ali pa jih le redko in ne prinašajo povratnih informacij.

Samoupravno gradivo je preobširno in večkrat podano preveč strokovno, tako da mora neposredni proizvajalec porabiti precej časa, da spozna bistvo problema ali upravnega akta. Veliko težav imajo vodje samoupravnih delovnih skupin, ker ne zmorejo proučiti kupov gradiv poleg dolžnosti na delovnem mestu. Zato pogosto težko razložijo bistvo vsebine gradiva na enostaven in lahko doumljiv način, kar je potrebno za hitro in pravilno odločanje.

Razprave na SDS so zaradi skopo odmerjenega časa kratke in dobivajo pogosto bolj informativno-pojasnjevalni značaj. Vendar delavci kljub temu ne sprejmejo ničesar, kar ni v skladu s cilji dobrega gospodarjenja ali ZZZ.

Vesela sem vsega, kar smo dosegli v 30 letih razvoja delavskega samoupravljanja. Trdno sem prepričana, da je veliko storjenega. Vseeno pa mislim, da smo na nekaterih področjih še vedno prepočasni, cagavi bi rekla in nedorečeni.

Gotovo je narobe to, da še vedno ne znamo biti dovolj jasni in konkretni. Moti me, da pogosto zavijamo v tančico povsem jasna dejstva, ali pa jih skrivamo za zaveso neopredeljivih namenov. Naše samoupravno delovanje mora biti premočrtno in jasno, kot je delo naših samoupravljalcev v proizvodnji.

Ob vsem lepem, kar sem doživela s sodelavci v procesu razvoja samoupravljanja v Železarni Štore, me zadnje čase moti, kot verjetno tudi druge, množica gradiv, ki naj bi jih samoupravno sprejeli, bolj ali manj prikrite obveze, ki jih prinašajo razni ponujeni sporazumi brez razlage, kakšne koristi prinašajo, in razraščanje administrativno-tehničnih služb raznih interesnih skupnosti. Zdi se mi, da nekateri še vedno računajo z nekritičnim odnosom delavca samoupravljalca do zadev, ki so izven njegovega delovnega procesa.

V zmoti so. Samoupravljalci vemo, kakšne dolžnosti in pravice imamo. Ob tem se zavedamo, da lahko in moramo vse storiti sami z lastnim in skupnim delom.

LADA CMOK (še premlada, da bi imela »zgodovino«. Mladinska funkcionarka in zelo aktivna v prosveti in kulturi):

Ko se je pričelo razmišljati o samoupravljanju in z njegovo uvedbo se je pričel močnejši razvoj socialistične demokracije pri nas. Uspehi, ki smo jih dosegli v obdobju samoupravljanja, nam kažejo, da smo lahko ponosni na svoje delo. Delavski razred lahko sam upravlja gospodarstvo in na osnovah delavskega samoupravljanja nastajajo novi družbeni odnosi. Danes po 30. letih kolek-

tiv samostojno odloča o delitvi dohodka, sam odreja merila nagrajevanja. Delavec preneha biti mezdni delavec in postaja svobodni proizvajalec.

Ko govorimo o izboljšavah v lastni sredi, ko gre za samoupravljanje, nimam nobenih po-

sebnih želja. Treba je samo nadaljevati začeto in z delom ter samoupravljanjem dosegati takšne in še boljše rezultate kot dosedaj. Nikoli v zgodovini človeštva ni bilo lepšega in boljše sistema kot je prav samoupravni socializem. Treba se je le potruditi in delati pošteno ter s trdno voljo. Zavedamo se, da so iz semen pognale trdne korenine samoupravljanja.

Prav tako se moramo zavedati, da iz mladih in še ne dovolj izkušenih samoupravljalcev rastejo in se razvijajo mladi in močni samoupravljalci, s trdnim ciljem pred sabo.

In končno, saj naš tovariš Tito ni zaman rekel: tovarne delavcem; in pionirji samoupravljanja niso zaman naredili tega, kar imamo, samo nadaljevati je treba.

Človek si lahko ustvari srečo le sam. (Kardelj)

Razgovor vodil: JoK

Rekli so...

V tem sestavku objavljamo izjave dosedanjih predsednikov delavskih svetov. Žal se našemu pozivu niso odzvali vsi. Tako nam bodo manjkala posamezna mandatna obdobja in vtisi ter stališča takratnih predsednikov. Našemu pozivu so se odzvali tudi bivši člani našega kolektiva, ki še vedno radi obujajo spomine na pretekla leta ter na dejavnost samoupravnih organov.

Vprašali smo jih o tem, kako so kot predsedniki delavskega sveta doživljali in opravljali to funkcijo, o samoupravljanju in delovnih dosežkih ter o najpomembnejših dogodkih, ki so se jim najbolj vtisnili v spomin.

Voga Tugomer

Predsednik prvega delavskega sveta

Ne posredno po obnovi črne metalurgije od leta 1946 do 1948 sledi prvo obdobje modernizacije in izgradnje železarskih obratov v Jugoslaviji in s tem tudi Železarne Štore vse do leta 1955.

V tem času je poleg uspešno opravljenih obnovitvenih del v livarni in obratu mehanske obdelave valjev pomembna uvedba tekočega železa ter kisika v je-klarni. Vsekakor največja pridobitev za štorsko železarno pa je izgradnja prvega sodobnega el. plavža v državi leta 1954.

V takšnih razmerah smo v septembru leta 1950 zaorali še neobdelano ledino samoupravljanja. Bili so to časi požrtvovalnega in nesebičnega dela s pra-

vilno usmeritvijo za nenehni razvoj Železarne Štore in celotne naše socialistične samoupravne družbe. Z izvolitvijo prvega DS in s simbolično predajo ključev v starem obratu valjarne smo pričeli v praksi tudi v Štorskem kolektivu uresničevati geslo: »Tovarne delavcem«.

Ponosni na novo zmago delavskega razreda, ki je pomenila hkrati tudi zmago Štorskih železarjev je prvi DS železarne prevzel odgovornost in dolžnost za razvoj materialne podlage dela, za izboljšanje delovnih pogojev ter družbenega in kulturnega standarda delovnih ljudi.

Proces oblikovanja samoupravljanja v naši tovarni z uspehi, ki so bili doseženi, nikakor ni zaključen. Neposredno po obnovi in po uveljavitvi Zakona o delavskem samoupravljanju v letu 1950 smo bili v tovarni pred novimi nalogami bodočega razvoja:

— tako glede širjenja proizvodnih zmogljivosti

— osvajanja nove proizvodnje

— izboljšanje materialne, socialne in kulturne vsebine zaposlenih.

V sam tako obsežen razvoj in obsežno problematiko socialnega in kulturnega pomena se je delavsko samoupravljanje od vsega začetka vključilo s svojim konstruktivnim delom. V pravilnem razumevanju poverjenih mu nalog so delavski sveti od zasedanja do zasedanja požrtvovalno predvsem pa zelo odgovorno opravljali svoja zasedanja, poglabljali svoje razprave, da so lažje premagovali in razreševali problematiko delovne organizacije.

Stalna skrb za vsebinsko in organizacijsko bogatitev in utrditev ter na podlagi pridobljenih izkušenj je bila posvečena razvoju samoupravljanja. Brez dvoma moramo posvečati intres za spremembo takšnih odločitev, s katerimi bo mogoče doslednejše uveljaviti delitev po delu in da postanejo samoupravni odnosi odločujoči na področju dela in gospodarjenja.

Po 30 letih uspešnega razvoja samoupravljanja lahko ugotovimo, kako pravilna je bila usmeritev dela samoupravnih organov v preteklosti in kako odgovorno ter požrtvovalno je delovni kolektiv izvrševal sprejete svoje lastne odločitve.

Ustvarjeni materialni rezultati v enakih pogojih dela bodo postali v prihodnje glavni vir sredstev za doseganje boljše materialne, socialne in kulturne ravni zaposlenih.

Objavljeni novi ukrepi za stabilizacijo v našem gospodarstvu, odpravljanje vseh mogočih vrst odtujevanja ustvarjenih sredstev v združenem delu odpirajo nove možnosti za večjo reprodukcijsko sposobnost združenega dela in boljše materialno podlago samoupravljanja.

Ob 30-letnici tega velikega in zgodovinsko pomembnega dogodka ter bogate vsebine dela ter lepih dosežkov se lahko pridružimo z željo za še bolj ustvarjalno in uspešnejše delo.

Spolenak Franc

Predsednik upravnega odbora prvi mandatni dobi 1950—1952 upokojenec ŽS

Leta 1950 je bil sprejet zakon o delavskem samoupravljanju, ki ga je v zvezni skupščini predlagal tov. Tito.

Jeseni tega leta je bil v Železarni Štore izvoljen prvi delavski svet, ki je štel 59 članov. Za predsednika je bil izvoljen tov. Tugomer Voga. Na svoj prvi seji so izvolili osemčlanski upravni odbor, katerega predsednik sem bil jaz. Upravni odbor se je sestajal po potrebi dva do trikrat na mesec. Takratni člani delavskega sveta in upravnega odbora smo se srečevali z velikimi težavami, ker ni bilo jasnega koncepta, kako naj bi se delalo in zaorali smo ledino. Težave so bile tudi med posameznimi člani delovnega kolektiva, ker so bili ti različnega mišljenja. Bilo je mnogo takšnih med njimi, ki so samoupravljanju pripisovali kratko življenjsko dobo, kljub prepričevanju političnih organizacij (ZK OOS). Ker pa je bilo prepričanje

pretežnega dela delavcev, da je zakon o delavskem samoupravljanju edina pravilna pot za napredek delovnih kolektivov in delovnih ljudi, smo začetne težave s trdim delom premagali.

Leta 1950 je bilo leto povojne graditve in še ni bilo nobenih materialnih dobrin. Domovina je bila porušena, življenjski artikli so bili na karte ali nakaznice, delati je bilo potrebno po dvanajst ur ali še več. Prostih sobot ni bilo, temveč smo delali še marsikatero nedeljo. Če pa je bila kakšna nedelja prosta, smo šli udarniško delat na porušena območja (Kozjansko, Vojnik, kopat premog v Velenje, Laško itd.). Takrat ni bilo nobene tople malice, ne kavice, deita, kisle vode in še bi lahko našteval. V službi ni bilo zaščitnih sredstev. Za malico smo si nosili od doma kanglico mlečne ječmenove kave in kos črnega kruha. Vse seje smo imeli v popoldanskem času, ki so bile vedno sklepčne; odsotni so bili le tisti, ki so bili popoldan v službi. Seje so trajale od četrte ure popoldne, pa tja v pozno noč. Prometne zveze so bile silno slabe: vlaki so vozili porredko, avtobusov ni bilo, da o avtomobilih ne govorim. Tako smo vsi tisti, ki nismo stanovali v Štorah, hodili peš po več kilometrov domov.

Leta 1952 sem postal predsednik OOS Železarne Štore. Naloga sindikata je bila takrat preobrazba ljudi. Ljudje so prihajali iz vseh koncev celjskega območja, Kozjanskega itd. S seboj so prinašali različna mišljenja. Vsak je mislil, da ima vse prav, vendar ni bilo tako. Tedaj je dal sindikat predlog delavskemu svetu, da bi iz osebnih dohodkov kupili počitniški dom na Rabu. To se je tudi uresničilo in ga še danes pridno koristimo.

Leta 1954 sem poleg predsednika sindikata opravljal še funkcijo člana republiškega sveta sindikata. Takrat sem bil delegiran v delegacijo okrožnega sindikalnega sveta za srečanje s predsednikom Titom ob njegovem 63. rojstnem dnevu. Tito nas je lepo sprejel z obloženo mizo in se z vsakim rokoval, nas povprašal, kako in kaj je v podjetju in se z vsako delegacijo posebej fotografiral.

Kresnik Jože

Predsednik del. sveta DO 1952—1954 upokojenec ŽS

Predsednik delavskega sveta Železarne Štore sem bil v drugi mandatni dobi, a tretji predsednik upravnega odbora. Kot delavec sem se sicer še kar nekako znašel v takratni situaciji; lahko pa rečem, da so bili odnosi med upravo korektni, sodelovanje z vsemi političnimi organizacijami uspešno. Vendar je tudi kolektiv nudil prek svojih članov delavskega sveta vsestransko podporo. Bil sem stalno v kontaktu z delavci in lahko rečem, da sem bil takrat tako obremenjen z različnimi funkcijami, da za družino nisem imel skoraj nič časa. Od teh bi navedel samo nekatere: član TK, sindikalnega odbora, okrožnega zbora proizvajalcev, predsednik pevske sekcije Svobode itd. Ker sem imel osebni interes, mi to takrat ni bilo težko.

Kot najlepši mi bo ostal v spominu sprejem pri pokojnem tov. Titu v Ljubljani, ko je bil izvoljen za predsednika republike. Razen tega, prve nagraditve starih delavcev na Svetini in snemanje filma o delu v Železarni Štore.

Delavsko samoupravljanje mi pomeni veliko priznanje delavskemu razredu, žal ga nekateri

zgrešeno pojmujejo. Menim, da v delavskem samoupravljanju še niso izkoriščene vse možnosti, čeprav se je v teku let ogromno zgradilo.

Kljub temu da sem večina svoje delovne dobe preživel v železarni, se sedaj počutim kot odpičan inventar, ne glede na brezštevne dneve, žrtvovane za to delo.

Franulič Anton

Predsednik delavskega sveta v letih 1958—1960 upokojenec ŽS

Kot predsednik delavskega sveta sem doživel marsikateri težaven trenutek, pa tudi uspehov pri delu ni manjkalo. Vedno smo iskali takšno pot, ki je bila koristna in v skladu z našo samoupravno socialistično družbeno skupnostjo in uspešno tudi za Železarno Štore. Delovni pogoji so

bili mnogo težji, za vsako napredno idejo smo se morali boriti. Materialna baza za samoupravljanje je bila še skromnejša. Bili smo praktično na začetku naše uspešne razvojne poti in v vseh sredinah še ne dovolj zreli za samoupravljanje. Naše kompetence niso bile dokončno formirane. Vendar so opravila in doživetja v teh napornih letih našega razvoja lepa in nepozabna. Člani delavskega sveta so bili

disciplinirani in nisem doživel, da bi bila seja nesklepčna. Dnevni redi seji so bili dobro pripravljene in zanimivi ter važni tako za delovno organizacijo, kot za nadaljnji razvoj naše družbe. Nikomur ni bilo nič pretežno in pripravljeni smo bili žrtvovati vsak prosti trenutek za naš boljše jutri.

V delavskem svetu sem sodeloval kot član od njegove ustanovitve. Leta 1954 sem bil prvič izvoljen za predsednika. Bil sem tretji po vrstnem redu. Potem sem bil dve mandatni dobi predsednik upravnega odbora in nato zopet predsednik delavskega sveta do leta 1960.

Delovna organizacija je bila v prvi fazi zastarela in potrebna temeljite obnove. Delavski svet je bdel nad plani in izgradnjo in sklepal o nadaljnji razvojni poti. Ob tem smo načrtovali izgradnjo družbenih stanovanj in razpravljali o potrebnih kadrih za normalno proizvodnjo. Razmišljali smo, kaj vse potrebujejo delavci, da bodo lahko uspešno proizvajali. Velikokrat se je zataknilo ob razpravi, kaj so naše naloge in do kam sežejo naše kompetence; marsikaj smo se dogovarjali »po domače«, vendar smo vedno našli pravo pot. Vsakega takega delovnega uspeha se rad spominjam. V spominu mi je ostala na primer otvoritev elektro plavža leta 1954 in to, da sem ta veliki uspeh za Železarno Štore lahko pozdravil kot predsednik delavskega sveta.

Spominjam se vsakega proizvodnega uspeha, ki jih ni bilo malo. Obrati so tekmovali med seboj, kdo bo več proizvedel, saj nam je vsaka tona več pomenila ogromno, ker smo nujno potrebovali jeklo, litino, opeko in druge proizvode.

V spominu mi je ostal tudi občutek sreče ob izvolitvi za predsednika delavskega sveta, pomešan z občutkom strahu, ali bom sposoben izvrševati to zahtevno nalogo. Velika volja in zavzetost do dela je premagala vse težave.

Delavsko samoupravljanje je velikanska pridobitev delavskega razreda naše domovine. Pomeni mi vse. To je velika zamisel predsednika Tita, cenjena v vsem naprednem svetu. Je edina pravilna pot, ki jo moramo nadaljevati. To je razvojna pot, ki se nikoli ne konča. Vedno je možno doseči več v sistemu samoupravljanja, vedno moramo iti naprej, in to sicer v duhu idej tovariša Tita.

Samo stabilizacijsko obnašanje, več delovne samodiscipline, več volje do dela in ustvarjanja na vseh nivojih in v vseh strukturah, nas vodi k še boljšemu jutri.

V teh kratkih besedah verjetno nisem uspel povedati vsega, kar bi želel, česar se spominjam in kar čutim in tudi ne opisati vseh doživetij ob številnih funkcijah v samoupravni in v družbenopolitični strukturi na raznih nivojih. Smatram, da sem bil vedno na pravi poti, o čemer mi govore tudi številna priznanja za delo, od katerih mi je najbolj pri srcu Red republike z bronastim vencem, ki mi ga je leta 1974 podelil predsednik SFRJ, Josip Broz-Tito.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Opaka Viktor

Predsednik delavskega sveta
1957—1958 in 1960—1962
sedaj član RC Celje

Spomini 30 let so veliko bogastvo vsakega človeka. Ohranjamo predvsem najlepše, najpomembnejše, tisto, kar nas je navdajalo z novimi idejami, kar nam je dajalo novih moči za ustvarjalno delo, pa lepo in srečno življenje. Doživetja v zasebnem življenju in doživetja v kolektivu se medsebojno prepletajo, povezujejo in so pogosto tudi v medsebojni odvisnosti.

Preteklo je 30 let, odkar smo napravili prvi korak v delavsko samoupravljanje. Mnogo spominov se je nabralo iz dela in življenja v proizvodnji in dela v samoupravnih organih. V vsaki dobi teh 30 let smo bili prepričani, da delamo samo najboljše, verjeli smo, da smo tudi usposobljeni, verjeli, da smo dosegli zelo visoko stopnjo rasti — skratka, pogosto smo precenjevali svoje lastne dosežke.

Veliko je bilo storjenega — uspehov ne manjka, lahko bi našli nešteto pridobitev v tem razdobju, vendar bi si ob tem lahko in morali postaviti vprašanje: ali smo res naredili toliko, kolikor bi zmogli brez posebnega — dodatnega napora? Ali smo res izkoristili zadostni del človekovih fizičnih, predvsem

razvoja je tudi indikator motiviranosti, ki jo človek lahko doseže in opredeli svoja stališča in svoje odnose do določenih pojavov tako v proizvodnem procesu, na področju delavskega samoupravljanja kot tudi v življenju izven delovne sredine.

Od stopnje integriranosti interesov (motivov) posameznika z interesi delovne organizacije je odvisna stopnja učinkovitosti posameznika in posredno tudi učinkovitosti delovne organizacije na vseh področjih dejavnosti, zlasti še na področju delavskega samoupravljanja.

Vse značilnosti dela in življenja v kolektivu se povezujejo s človeškim faktorjem in jih ni mogoče v nobenem primeru ločiti, obravnavati mimo delovnega človeka. Rezultati dela so v popolnosti odvisni od človeka in vseh lastnosti, ki jih človek poseduje, zato ga moramo vse bolj obravnavati kot nosilca vseh procesov v proizvodnji, vodenju in upravljanju.

Slediti človeku, njegovemu razvoju na vseh področjih njegovega udejstvovanja je sicer domnevno velika investicija, vendar gledano dolgoročno, še vedno najcenejša. Usposabljanje in izobraževanje ter sočasno merjenje učinkovitosti pri delu je zelo zahtevna naloga, vendar nujen pogoj, kajti samo deklaracije o skrbi za delovnega človeka so hudo rabljene fraze, ki nikogar ne motivirajo in ne pomagajo

Po 30 letih se je iz zahtevne šole samoupravljanja naš človek spremenil iz naroda Cankarjevih hlapcev in dekel v samozavestnega ustvarjalca in gospodarja, ki sam odloča o vseh vprašanjih svojega življenja in dela.

27. junija 1950. leta je zvezna skupščina pravno izpolnila revolucionarno geslo: »Tovarne delavcem« in sprejela zakon o delavskem samoupravljanju. Radostno se spominjamo težkih dni,

ko je v Železarni Štore bil 6. septembra 1950. leta izvoljen prvi delavski svet in ko je bilo 13. 9. prvo zasedanje DS, 17. septembra istega leta so delavci simbolično sprejeli ključ in z njimi tovarno v upravljanje. Brez izkušenj in izšolanih samoupravljalcev so se čestokrat spoprijemali z zapletenimi vprašanji gospodarjenja, planiranja, delitve dohodka. Na zasedanjih in sejah so morali največkrat dojeti organizacijo samoupravnih organov, neposredno za tem pa se nepreklicno odločati o najpomembnejših vprašanjih gospodarjenja in dela. Vsako spoznanje in ugotovitev je bilo treba plačati z dragocenim časom. V začetku je marsikdo skeptično gledal na samoupravljanje delavcev. Kmalu pa se je nezaupljivo in sramežljivo tipanje spremenilo v mogočno bučanje hotenj in teženj. Pomanjkanje izkušenj je nadomestila neizmerna volja in energija, ki je lastna samo ljudem, ki gradijo novo življenje. Sami si začrtujemo jasno pot gospodarskega in političnega razvoja, sami si ustvarjamo trdno materialno osnovo, ki nam zagotavlja človeku dostojno življenje in nadaljnji razvoj, ki se odlikuje s posebno samoniklostjo in edinstvom naroda — samoupravljalca.

Kolikokrat bi lahko še povedali, kaj imamo in česa nismo imeli takrat, ko je bil izvoljen naš prvi delavski svet in kaj še nismo imeli, ko smo 15. maja 1965 svečano proslavljali 15-letnico samoupravljanja v Železarni Štore. Prijetno je po 30. letih ugotavljati pozitivne rezultate in naštevati bogate izkušnje, ki smo si jih v tem času pridobili. Menim pa, da bi ob svečanostih ne smeli pozabljati tistih samoupravljalcev, ki so opravljali pionirsko delo. Rezultati dela 30 let navdajajo vsakega med nami s ponosom ter krepijo zavest, da je vložen trud obrodil bogate sadove.

Pretirano povečevanje doseženih uspehov bi bilo nesmiselno, zlasti še zato, ker so pred kolektivom odgovorne naloge, ki bodo od samoupravljalcev in slehernega člana kolektiva zahtevale mnogo preudarnosti, samoupravne vrline in trezne presoje.

Na koncu mojega prispevka si dovolim citirati odstavek iz govora, ki sem ga imel na centralni proslavi ob 15-letnici samoupravljanja na Lipi 15. maja 1965, katerega vsebina pa je ostala aktualna ob proslavi 30-letnice samoupravljanja v Železarni Štore:

»15-let uspešnega dela organov samoupravljanja ne daje popolne zagotovitve, da bo tudi v bodoče naše delo vedno najbolj uspešno. Menim, da daje zgolj možnosti razvoja in napredka, kar pa bo treba tudi v prihodnje plačevati z doslednim in prizadevnim delom.«

Rozman Franc

Predsednik delavskega sveta
v letih 1964—1966

Sedaj član DO Zlatarne Celje
Prepričan sem, da je samoupravljanje v svojem bistvu družbena potreba naše družbe. Morda smo nekoliko preveč zapomnili obveznosti, ki izhajajo iz tega in se vse preveč pomenkujemo le o pravicah, kar seveda ni najboljše pot. Kljub pomembnim rezultatom, ki smo jih dosegli, smatram, da bi bili lahko še boljši, če bi resnični samoupravni odnosi postali v naši vsakdanji praksi revolucionarno orožje v rokah delavcev in s tem krepili družbenoekonomski položaj delavcev, kar zahteva tudi usposobljene samoupravljalce.

Odločitev za izgradnjo nove tovarne oz. razširitev na področju Štore II. Marsikdo je bil v tem času nekoliko skeptičen, kako se bo realiziral ta projekt, vendar je praksa pokazala in potrdila upravičenost in smotrnost te odločitve.

Dogovori, ki so se sklepali v takratnem obdobju, so bili na eni strani odraz potreb in na drugi strani obveznost in njihova realizacija ni bila vprašljiva. Današnji samoupravni sporazumi žal dostikrat zvodenijo in se časovno odmikajo.

Ponovno se vracam k iztočnici, da je samoupravljanje idealna zamisel (saj jo kopirajo tudi drugi) v naši samoupravni družbi, pristop k programski realizaciji pa bi na vsak način moral biti hitrejši. Zanesljivo je, da še daleč niso izčrpane vse možnosti.

Vsekakor je treba upoštevati, da se morata znanost in tehnika v samoupravni družbi razvijati v interesu združenih delavcev, na podlagi njihove ekonomske zainteresiranosti, in to z zavestno družbeno akcijo. Sicer bi se mi spremenili v tehnokratsko družbo, to se pravi, v družbo brez svobode. Zato je treba vztrajati, da se razvijajo proizvodne sile, z znanostjo in tehnologijo vred, in imeti nenehoma pred očmi revolucionarno bistvo socialistične demokracije. Samo tako bosta znanost in tehnologija služili delovnim ljudem.

(Tito: S politiko neuvrščenosti razumemo tudi napredek nerazvitih, Borba, 10. junija 1970.)

pa umskih sposobnosti? Ali smo res ustvarili take medčloveške odnose, ki zagotavljajo uresničiti vse bistvene cilje našega družbenega življenja in še bi lahko spraševali in oblikovali odgovore.

Na sedanji stopnji družbeno-ekonomskega razvoja si ne moremo zamisliti rasti produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti, to je uresničevanje pomembnih ciljev vsake delovne organizacije brez ustreznega vestransko usposobljenih kadrov (vsi zaposleni v delovni organizaciji), ki so glavna progresivna sila sleherni enoti združenega dela.

Začrtanih ciljev v delovnih organizacijah ne uresničujemo le s proizvodnjo in storitvami, temveč predvsem z aktivnostmi, ki so le-tim v pomoč, to je v zamišljanju in realiziranju samoupravljanja, vodenja, planiranja, organiziranja, kontrole racionalizacije idr., kar vse opravljajo ljudje.

Ne moremo mimo resnice, da se človek vključuje v (vse) procese na nivoju lastnega doseženega razvoja, ki ga ne pogojujejo samo okolje, samo dispozicije in samo aktivnosti, temveč je njegov razvoj odvisen od vseh teh komponent. Stopnja človekovega

jo k doseganju ciljev, ki smo jih čvrsto zastavili že v l. 1950, ko smo se odločili za zakonito pot v razvoj delavskega samoupravljanja z vsemi posledicami za dobrobit delovnega človeka in družbe kot celote.

Za zaključek ob spominu na 30-letnico delavskega samoupravljanja in želja: kolektiv Železarni Štore je desetletja predstavljaj dokaj homogeno — veliko skupino ljudi, ki je vedno — zlasti v težkih trenutkih znala reševati probleme v korist delovnih ljudi v kolektivu in okolju, zato naj ostane ta vrlina tudi vnaprej značilnost tega kolektiva.

Ocvirk Franc

Predsednik delavskega sveta
v letih 1964—1966

Po 30 letih uspešnega dela z zadovoljstvom in ponosom govorimo o brezprimernem in edinstvenem boju članov naše socialistične domovine za nove medsebojne družbene in delovne odnose, za višji življenjski standard in za oblikovanje nove miselnosti delovnega človeka, ki daje možnosti spoznavanja in spremljanja bogatih dogajanj naše družbe.

Černak Feliks

**Predsednik delavskega sveta
v letih 1970—1974
Vodja TOZD mehanska obdel.**

Ko sem v letu 1970 postal predsednik DS podjetja, sem se zavedal, da je to odgovorna naloga. Naša DO je bila tedaj v zaključevanju večje investicijske dejavnosti z valjarno II na eni strani, na drugi strani pa se je vse bolj finančno in proizvodno negativno občutilo veliko pomanjkanje lastnega vložka za novo valjarno zaradi odmika izgradnje lastne jeklarne. Nadalje je bila pričeta investicija v MO, livarni I in energetiki. Splošne težave pri poslovanju v črni metalurgiji v tedanjem času so nas postavljale na rob rentabilnega poslovanja v DO. Iz teh okoliščin izvirajoče težave in zaradi nizkih osebnih dohodkov smo morali večkrat »gasiti« situacijo po raznih obratih in na DS. Tako je moral DS sprejemati vrsto važnih odločitev, da smo, kolikor se je dalo, ublažili negativne vplive na DO.

V času štirih let, od leta 1970, do začetka leta 1974, kolikor sem bil predsednik DS, se je veliko zgodilo. Najbolj me spominja na to obdobje zaključitev investicij v valjarno II in njena svečana otvoritev 20. julija 1972. To je bil velik praznik za vse člane kolektiva železarne in tudi za občino. Nadalje smo tedaj posvečali veliko prizadevanj za uveljavitev ustavnih amandmajev, ki so preobrazili dotedanji samoupravni sistem ekonomskih enot v bistveno drugačno vsebino temeljnih organizacij združenega dela. Tako smo v jeseni 1973 izoblikovali predlog ustanovitve dveh TOZD v ŽS (114. in 117. industrijske panoge), ki sta bili potem tudi dokončno ustanovljeni konec leta 1973. Na zadnjem zasedanju DS, ki je bilo 26. decembra 1973, je bil svečano podpisan prvi samoupravni sporazum o združitvi tozdov v OZD v ŽS.

Delavsko samoupravljanje mi pomeni velike obveznosti, odgovornosti ter pravice v celotnem procesu družbene reprodukcije. Samoupravljanje bo imelo večjo težo in občo veljavo, večja ko bo materialna osnova in ekonomska moč sistema. Zato je za nas v industriji pomembno, da posvetimo vse sile povečani proizvodnji, tehnično-tehnološkemu razvoju ter posodabljanju poslovnega procesa s ciljem povečati produktivnost dela in s tem doseči večjo in cenejšo proizvodnjo. V današnjem času so problemi u-

stvarjanja povečane proizvodnje in dohodka daleč pomembnejši kot problemi delitve dohodka. Nekateri pa se vse preveč vrtijo okoli delitve dohodka. Proizvodnja obstaja zaradi človeka in mu je potrebna takšna, ki omogoča višji življenjski standard. To pa je v današnjem času tehnološko zahtevna in razvojno intenzivna proizvodnja z več vloženega strokovnega znanja. Tak optimalni rezultat bi moral postati važen cilj samoupravljanja pri nas v DO.

Navadno pravimo, da je vedno doseženo spodbuda za naprej. Doseženega je bilo vsekakor veliko. Z zakonom o združenem delu je samoupravljanje dobilo novo vsebino in obliko ter možnost velikega razmaha. Vendar se dogaja, da je večkrat možno le malo samoupravnega odločanja v tozdu, ker so predlogi že vnaprej tako posredovani, da enostavno morajo biti sprejeti in to za področje, kjer bi morala biti vplivnost TOZD prav gotovo večja in odločujoča. S tem se negirajo določene samoupravne pravice delavcem TOZD, dočim obveznosti in odgovornosti TOZD ostajajo.

Odločitev samoupravnih organov bodo, podobno kot v preteklih letih, v bodoče zahtevale mnogo pretehtanosti, odgovornosti in zrelosti. Nedvomno bodo najpomembnejše tiste, ki se bodo nanašale na proizvodno, razvojno, investicijsko in kadrovske dejavnosti v DO. Dejanska prizadevanja za gospodarsko ustalitev ter zajezev inflacije bo zahtevala odgovoren pristop k razreševanju neskladij in nenormalnosti na tem področju.

Štefančič Ivan

**Predsednik delavskega sveta
v letih 1974—1975**

Leta 1974—1975 in podaljšan mandat do spomladi 1976. V tem času je bil v razpravi zakon o združenem delu, ki smo ga v naši delovni organizaciji uveljavili z ustanavljanjem novih temeljnih organizacij združenega dela s sprejemanjem statutov in ostalih samoupravnih aktov.

Razporejenost delavcev in aktivnost DPO ter samoupravnih organov je bila zelo razgibana. Takratna politična aktivnost sveta ZK železarne Štore, izvršilnih organov sindikata in samoupravnih organov je bila usmerjena v to, da smo v večji meri kot do takrat uveljavljali nove odnose v samoupravljanju. Tako kot letos smo v letu 1975 posvetili jubileju 25. obletnici samoupravljanja in izvolitvi prvega delavskega sveta vso pozornost. Do takrat so bila zaključena investicijska dela na novi elektrojeklarni in ostalih potrebnih objektih pri proizvodnji in predelavi jekla. Pri usmeritvi nove proizvodnje smo sprejeli dokončno odločitev za izgradnjo tovarne traktorjev.

Delavsko samoupravljanje danes pomeni z ene strani veliko demokratičnost odnosov, na drugi strani pa veliko odgovornost do spoštovanja ustave, neodgovornosti delavcev, v solidarnosti in razumevanju potreb pri razvoju družbe kot celote.

Prav gotovo je, da se v sistemu samoupravljanja lahko doseže v našem kolektivu še več

kot smo dosegli do sedaj. Potrebno je, da še naprej poglobljeno uveljavimo vse pravice delavcev pri ustvarjanju in razpolaganju dohodkov, da se na področju novih vlaganj zavestno opredelujemo za tiste naložbe, ki bodo dajale dobre proizvodne in poslovne rezultate in boljše počutje delavcev na delovnem mestu.

V tem času moramo izkoristiti vse možnosti, da dosežemo čim boljše rezultate, da odpravimo pri posameznikih slab odnos do dela, delovnega reda in discipline. Nekateri še vedno mislijo, da v sistemu samoupravljanja lahko počnejo vse, da se jim pač ne more zaradi tega nič zgoditi. Na tem področju bomo morali vložiti še veliko naporov tako družbenopolitičnega in samoupravnega delovanja, da odpravimo slabe odnose in da enakopravno razrešujemo ostale naloge.

Kavka Franc

**Predsednik delavskega sveta
v letih 1976—1977**

Sem član kolektiva že od junija 1946. leta. Pravzaprav od dneva, ko so iz Siemens-Martinov peči »PARTIZANKE« pri tele prve šarže jekla. Tako sem vse do današnjega dne doživljal dobre in slabe gospodarske letine.

Ob delu in politični aktivnosti sem postajal tudi samoupravljalec. V obdobju tridesetih let sem bil večkrat član delavskega sveta podjetja in član obratnega delavskega sveta uslužbencev. Tudi funkcij ni manjkalo. Bil sem dve mandatni obdobji predsednik upravnega odbora delavskega sveta, dvakrat predsednik obratnega delavskega sveta, predsednik komisije za kadre in splošne zadeve pri DS DO in nazadnje predsednik delavskega sveta DO, v letih 1978—1979 pa predsednik izvršilnega odbora delavskega sveta SOZD Slovenske železarne. Vesel sem napredka kolektiva, saj bi ga tisti, ki je odšel iz Štor pred tridesetimi leti, ne mogel docela dojeti. Predvsem v smislu odrekanja delavca za boljši jutri. Žal lahko ugotavljamo, da se pridobitev zavedajo in cenijo le starejši, ki so svoja leta pustili v zastarelih obratih in težkih pogojih dela.

Mlajši ne znajo ceniti pridobitev, pa tudi odnosa do dela ni takšnega, kot bi ga od njih pričakovali.

S tem sem pravzaprav želel povedati to, da bi lahko ob večji zavzetosti, predvsem v sedanjih razmerah, lahko naredili še veliko več. Ta angažiranost bi hkrati vplivala tudi na večji dohodek in na porast življenjskega standarda zaposlenih.

Samoupravljanje, ustava in zakon o združenem delu dajeta delavcu vse možnosti za uveljavljanje delavčevih pravic in obveznosti. Žal največkrat poznamo samo pravice.

V času predsednikovanja sem bil priča dobrih in slabih trenutkov. Pustimo tiste slabe, pozabimo nanje. Ponosen sem na to, da je prav v tem mandatnem obdobju bila v Štorah osrednja slovesnost ob otvoritvi tovarne traktorjev ter ostalih obratov in naprav.

Samoupravljanje. Poti ni nazaj. Ta vodi samo naprej. Potrebno ga je dograjevati na vseh ravneh, tako da bodo tudi tisti, ki še ni doumel pomembnosti, spoznal, da je del tega tudi sam.

Krajnc Emil

**Predsednik delavskega sveta
v letih 1978—1979**

Priznati moram, da sem se ob izvolitvi funkcije predsednika DS DO malo bal, čeprav sem že več mandatnih dob sodeloval kot član, enkrat med tem tudi kot podpredsednik. Imel pa sem srečo, da so bili člani — delegati v tej mandatni dobi izredno aktivni. Raven razprav je v stalnem porastu, zato tudi poročevalcem ni več lahko. Žal smo v DO zabredli v nekatere težave, katerih reševanje se že vse predolgo vleče.

Predsednik DS DO sem bil v mandatnem obdobju 1978—1979. Dogodkov je bilo mnogo, posebno v prijetnem spominu pa imam sejo, na kateri smo se poslovali od dolgoletnega generalnega direktorja SŽ, tov. Gregorja Klančnika.

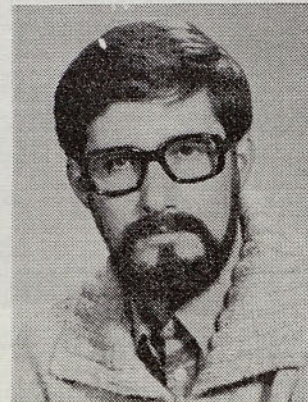
Zaposlil sem se leta 1950, ko so bili voljeni prvi DS, zato sem doživljal ves razvoj samoupravljanja od 1950 do danes. Pomeni mi doslej najpopolnejšo obliko soodločanja o življenju in delu, predvsem pa s presežki dela.

Predvsem je treba utrditi samoupravno zavest, za kar bi morali okrepiti politično delo. Tu smo žal v zadnjem času popustili in to se pozna v nedoslednostih, neizvajanju sklepov in tudi v medsebojnih odnosih. Neposrednemu proizvajalcu bi morali prepustiti v odločanje več njegove neposredne problematike, dobro pripravljene in po možnosti v variantah. Manj pa bi jih morali obremenjevati paketi dokumentov, kjer razprave in odločanja zvedenijo v formalnost.

Majer Tomo

**Predsednik od decembra
1979 dalje**

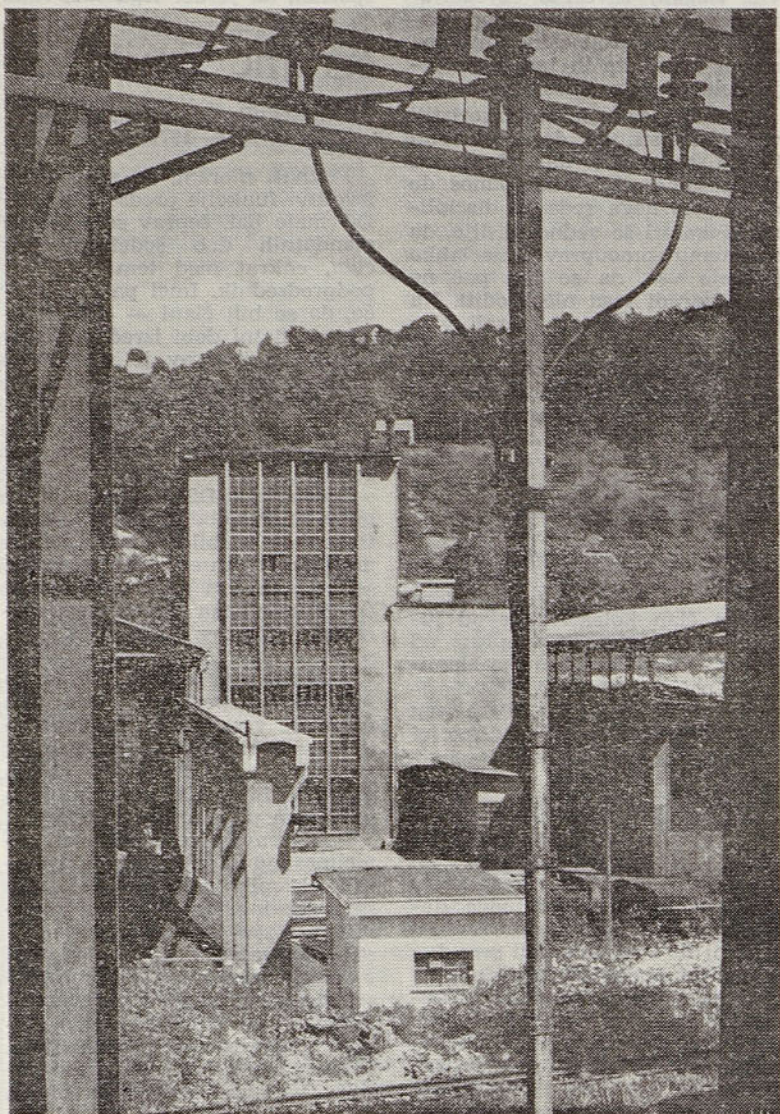
Kot predsednik delavskega sveta delovne organizacije smatram, da je samoupravljalna funkcija resnično odgovorna, in to predvsem zato, ker pri 15 TOZD in 6 delovnih skupnostih ter takšni delovni organizaciji, kot je naša,

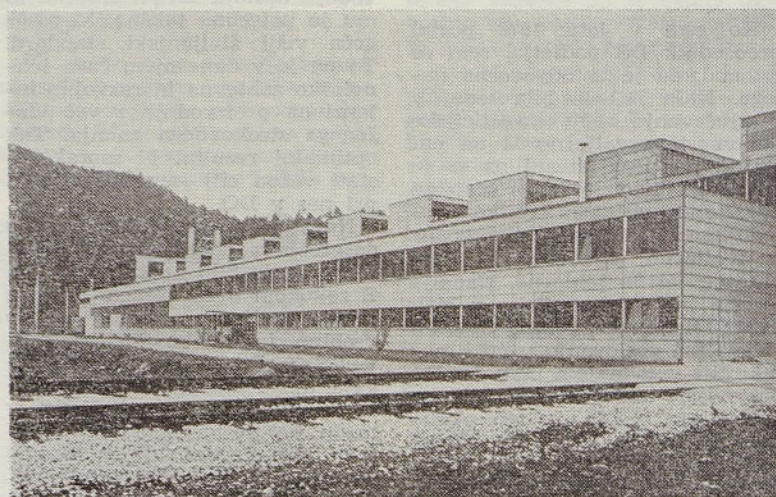
resnično ni lahko na sejah uskladi stališča, mnenja, interese in pridobiti enotnost pri sprejemanju sklepov.

(Nadaljevanje na 13. strani)

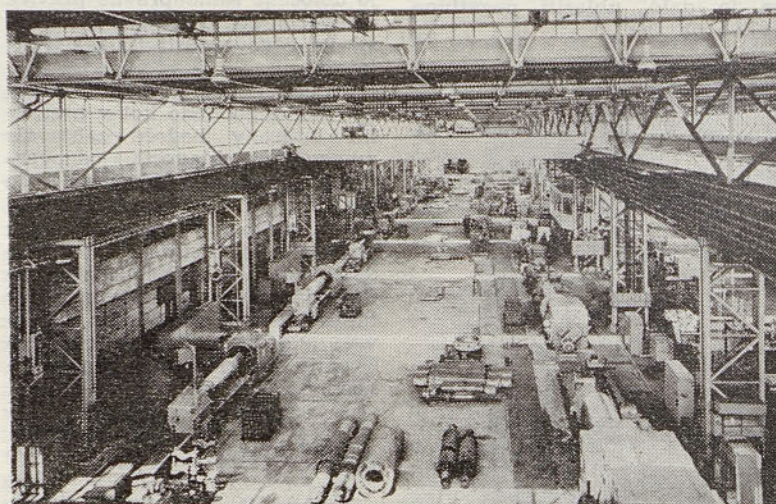
Novi obrati v 30 letih

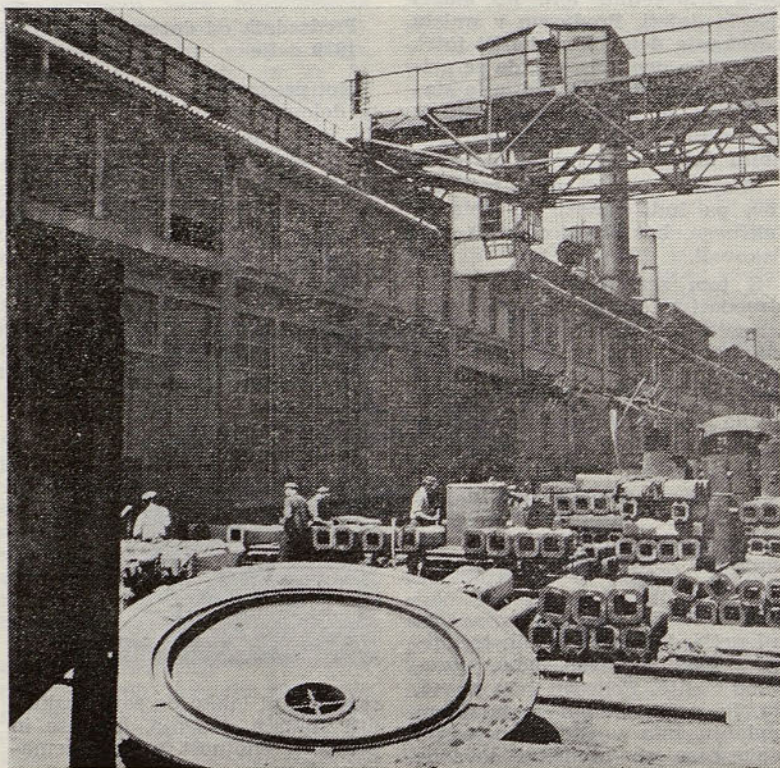
Elektroplavž

Livarna II

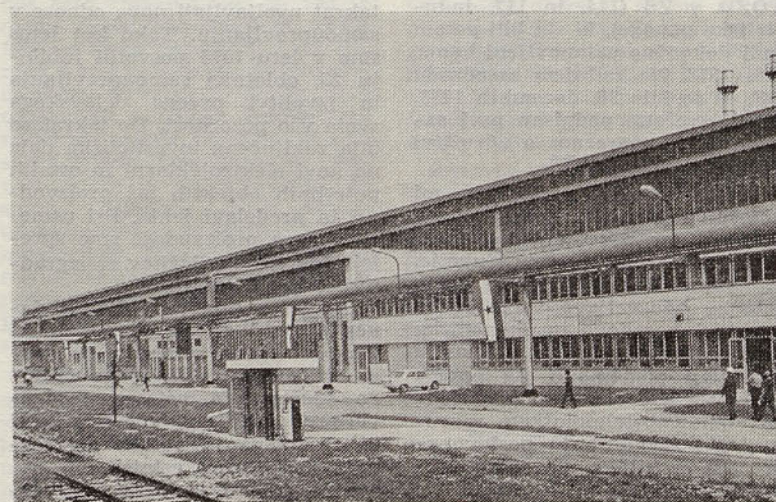
Mehanska obdelava

Livarna valjev

Sistem družbenega samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije je postal temelj našega celotnega gibanja, poglavitna oblika upravljanja gospodarskih in družbenih zadev. Ni naključje, da se hiter in dinamičen gospodarski napredek, dosežen v tem obdobju, prav ujema z močno uveljavitvijo družbenega samoupravljanja in vloge delovnega človeka. Napredek proizvodnih sil dežele je nepretrgoma krepil in razširjal materialno osnovo družbe.

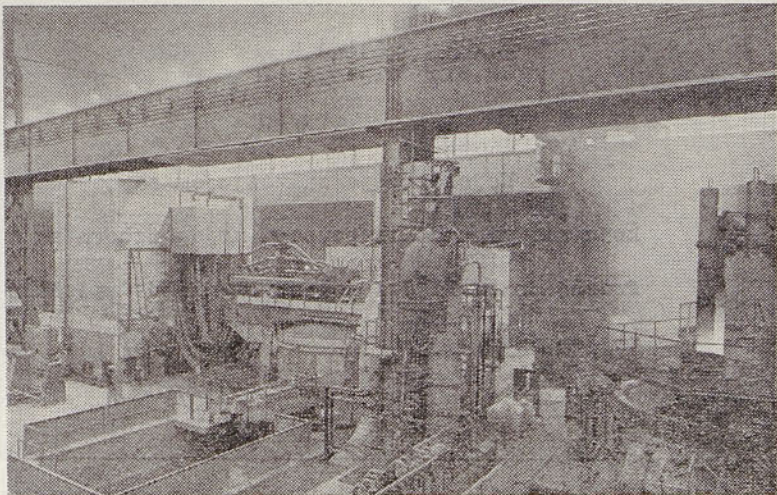
Iz referata na 8. kongresu ZKJ v Beogradu
7. do 13. decembra 1964

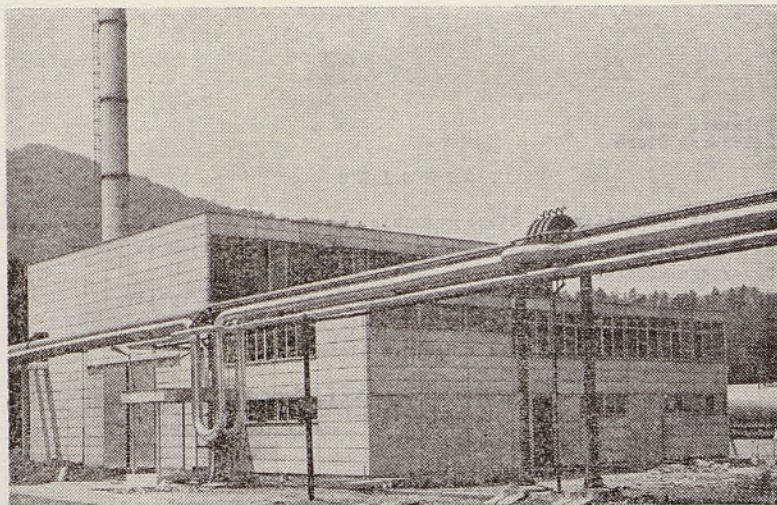
Valjarna II

»Naše razumevanje vloge in položaja delovnega človeka kot samostojnega in svobodnega ustvarjalca v samoupravni družbi vsebuje prav tako polno svobodo in samostojnost vsakega naroda in narodnosti. Kajti enakopravnost delovnega človeka v samoupravni socialistični družbi je nedeljiva od enakopravnosti narodov v večinacionalni skupnosti. V naših razmerah se nacionalna svoboda, suverenost in enakopravnost narodov uresničuje v neposredni odvisnosti od dosežene stopnje v razvoju samoupravnih odnosov v vsakem narodu in v Jugoslaviji kot celoti. Šele na temelju polne emancipacije vseh narodov in narodnosti je mogoče ustvariti takšno skupnost, v kateri se bomo vsi čutili enakopravne.«

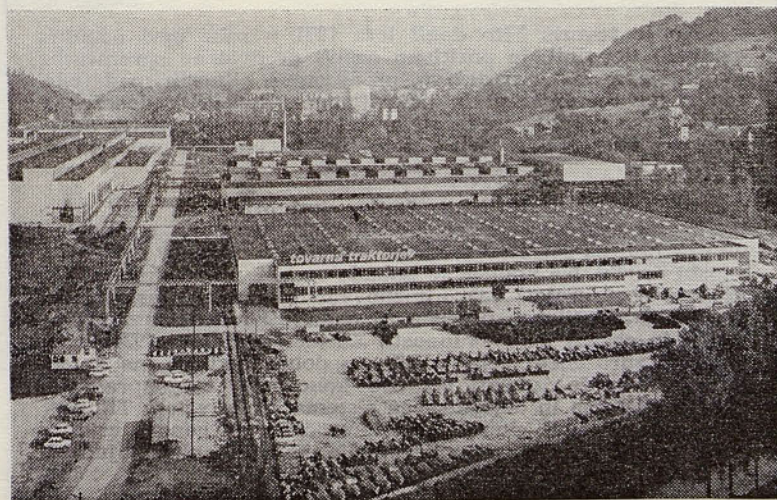
Govor na proslavi v Jajcu, 29. novembra 1968

Jeklarna

Energetika

Tovarna traktorjev

(Nadaljevanje z 11. strani)

Priznavam, da je ta funkcija tudi častna. Ko sem prevzemal letos to funkcijo, sem se zavedal odgovornosti, ki me čaka. Samoupravljanje kot družbeni sistem je vsekakor sistem, ki ga proučujejo v številnih državah v svetu. V naši neposredni samoupravljaljski praksi spoznavam v teh nekaj mesecih mandata velike prednosti pa tudi pomanjkljivosti, ki me osebno motijo.

Osebnostno ugotavljam, da nekateri delegati ne pojmujejo dovolj odgovorno svoje delegatske funkcije, da prihajajo na seje delavskega sveta brez predhodnega posvetovanja izoblikovanja stališč svoje delegatske baze, da včasih gledajo na stvari lokalistično samo v interesu svoje TOZD in ne upoštevajo dovolj potreb in smisla raznih predlogov za delovno organizacijo kot celoto.

Predsednik DS delovne organizacije tega mandata sem od letošnje pomladi. V tej kratki dobi nimam nekih posebnih dogodkov iz sedanjih sedmih zasedanj, razen že podanih ugotovitev.

Delavsko samoupravljanje pojmujem kot odločanje. Zato smatram, da je odločanje tudi družbena in osebna odgovornost, katere se žal vsi delegati ne zavedajo popolno. V takšnem sistemu je potrebna tako osebna kot tudi družbena samozavest in poznavanje medsebojno povezanih stvari. Menim, da v svetu ni boljšega družbenega sistema, ki bi dal možnost za odločanje posredno vsem delavcem in občanom.

Cilj naj nam bo: čim več usposabljanja najširšega kroga samoupravljalcev, večja zavzetost in odgovornost delegatov.

Ne morem si predstavljati v današnjih družbenih razmerah in na takšni stopnji razvitosti v procesu tridesetih let samoupravnega razvoja delegata, ki ne bi imel širokega vpogleda v družbeno dogajanje. Seveda je to pogojeno tudi z možnostjo in oblikami družbenega izobraževanja. Res pa je, da včasih posamezniki še ne razumejo dovolj te potrebe in zato prihaja do nasprotovanj pri izobraževanju delegatov.

Srečanja naših delavcev s tovarišem Titom

Tovariš Tito naše delovne organizacije zaradi preštevilnih obveznosti ni obiskal. Vendar je poznal naše delo in utrip kolektiva. O tem so ga seznanjali naši delavci, ki so ga ob različnih priložnostih obiskali. Objavljamo nekatere posnetke s teh srečanj in izjave delavcev.

SREČANJE S TOV. TITOM

V mesecu maju leta 1959 sem se na predlog takratnega okrajnega komiteja ZKS Celje udeležil sprejema pri predsedniku TITU ob njegovem rojstnem dnevu. Da bom odpotoval v Beograd, sem izvedel od takratnega sekretarja tovarniškega komiteja, tov. Ko-rošca. Zame je bil to velik dogodek in težko sem pričakoval trenutek odhoda in čas srečanja z ostalimi člani iz celjskega okraja.

Srečanje s Titom. Jože Florjančič v sredini, tretji izza Tita.

Zbrali smo se na železniški postaji v Celju in spominjam se, da je tisti večer z nami potovala tudi mladinka tov. Stanka Gorišek, ki je tov. Titu na slovesni prireditvi izročila štafetno palico. Po prihodu v Beograd smo se vsi udeleženci sprejema zbrali na maršalatu. Tukaj smo se srečali s člani delegacij iz ostalih republik. Določeno je bilo, da nas bo Tito sprejel v Belem dvoru na Dedinju.

Na Dedinje — kraj, ki ga je imel naš tovariš Tito najrajši — smo se pripeljali s posebnimi avtobusi. Po opravljenih formalnostih

(Nadaljevanje na 14. strani)

SREČANJE NAŠIH DELAVCEV S TOVARIŠEM TITOM

(Nadaljevanje s 13. strani)

smo odšli v veliko avlo Belega dvora. Takrat se je pričel trenutek velikega pričakovanja. Vsi udeleženci tega srečanja smo z nestrpnostjo pričakovali čas, ko bomo zagledali našega največjega tvorca in graditelja nove domovine. Tovariša Tita smo vsi prav dobro poznali, toda le malokdo od nas ga je že videl. Nikoli ne bom pozabil trenutka, ko je ob točno določeni uri v dvorano stopil tovariš Tito. Pričakali smo ga z močnim aplavzom, a vsak od nas si je želel, da bi mu lahko dal še več, kakor le ta pozdrav.

Tovariš Tito je pristopil k vsakemu posamezniku in mu stisnil roko. Po tem prvem pozdravu se je tovariš Tito zahvalil za obisk in za čestitke, ki smo mu jih izrekli ob njegovem rojstnem dnevu. Ob tej priliki je tudi dejal, da je najsrečnejši v trenutkih, ko je med delavci, to je v trenutkih, kakršen je bil ta dan. Te njegove besede so mi ostale najgloblje v spominu.

Po kratkem govoru, ki ga je imel tovariš Tito, nas je povabil na velik vrt, kjer so bili urejeni prostori za delegacije po republikah. Delegati iz Celja smo bili zelo ponosni in srečni, ker je tov. Tito najprej prisedel ravno med nas. Spraševal nas je o našem delu in o problemih, s katerimi se pri delu srečujemo. Sprva pogovor ni hotel gladko steči, saj smo imeli močno tremo. Tovariš Tito je to opazil, zato je povedal nekaj šal. Nato smo se razživele in želeli smo si, da bi se lahko še dolgo z njim tako pogovarjali.

Čas pa je preganjal in tovariš Tito je moral med delegate drugih republik. Kar prehitro se je približal čas slovesa. Pred odhodom smo se še skupno fotografirali v spomin na to srečanje. Tov. Tito je moral naprej po svojih obveznostih, mi pa smo se morali vrniti na svoje domove, v svoje delovne sredine. Še zadnjikat smo se pozdravili in v naših srcih je kipela želja: »Tovariš Tito, vedno ostani med nami!«

Jože Florjančič

Tov. Spolenak, najvišji ob zgornjem robu slike pri Titu 1964. leta

Na skupnem posnetku s Titom leta 1965 Ivan Štefančič in Jože Lončarič v zadnji desni obrobni vrsti

PRETSEDNIK REPUBLIKE

Beograd, 30. I. 1953

RADNOM KOLEKTIVU ŽELJEZARE
ŠTOREPri Celju
MR. Slovenija,

Najsrdacnije zahvaljujem za čestitku

koju ste mi uputili povodom mojeg izbora za

Predsjednika FNRJ i želim vam mnogo uspjeha u

daljem radu.

Maršal Tito se osebno zahvaljuje našemu kolektivu za čestitke ob priliki njegove izvolitve za prvega predsednika republike

Delavski svet
Železarne Štore

P O T R D I L O

Delavski svet Železarne Štore potrjuje, da je bil
na I zasedanju Delavskega sveta dne 13. IX. 1950 izvoljen za člana
Upravnega odbora.

Te potrdilo se mu izdaja v smislu člana 64 navedila za volitve
Delavskih svetov in upravnih odborov Državnih gospedarskih pod-
jetij z dne 20. julija 1950 v Uradnem listu FNRJ 46/50.

ŽELEZARNA ŠTORE
/ Vaga Tugemir /

Faksimile potrdila o izvolitvi za člana upravnega odbora

Ko je tovariš Tito dobil leta 1971 v roke prvi osnutek
ustavnih dopolnil, je pozitivno ocenil predvidene spremembe
v političnem sistemu države, predvsem v odnosih med fede-
racijo ter republikami in pokrajinama, kot velik dosežek v
uresničevanju enakopravnosti narodov in narodnosti ter odgo-
vornosti republik in pokrajin za usodo jugoslovanske skup-
nosti.

Pri tem je zastavil vprašanje, »kaj pridobi s temi spre-
membami delavec«, pri čemer ni mislil samo na nacionalni,
ampak tudi na razredni moment v urejanju odnosov v jugoslo-
vanski družbi. Na podlagi te pobude so bili, prej kakor je bilo
predvideno, sprejeti tako imenovani »delavski amandmaji«, ki
so bili odločilnega pomena za nadaljnji razvoj samouprav-
ljanja in značaj naše skupnosti. Za ustavo iz leta 1974 in za
zakon o združenem delu je bila to dobra podlaga, na kateri
je bilo mogoče izdelati celovito koncepcijo samoupravnega
združenega dela in delegatskega sistema. Toda v tem Titovem
vprašanju je tudi globlji smisel, značilen za genezo celotne
jugoslovanske socialistične revolucije, za njen splošni ljudski,
razredni značaj in revolucionarno vsebino.

Kiro Gligorov

Krajevna skupnost Štore od 1950 do 1980

Predvojni kapitalistični sistem, v katerem je bila večina domačinov v mezdnem odnosu s tujimi ali domačimi mogotci, je zamenjal povojni, stalno razvijajoči se sistem delavskega samoupravljanja, ki pomeni najčistejšo obliko realizacije markstističnega gesla: »Tovarne delavcem, zemljo kmetom.«

Povojna načela preoblikovanja naše družbe imajo korenine v revolucionarni tradiciji naših narodov in narodnosti, ki so se v zgodovini z orožjem v roki otresali tujih jarmov in okupatorskega nasilja, ker so hoteli sami krojiti svojo usodo. Dinamičen razvoj tega obdobja obsega tudi dopolnjevalno preoblikovanje notranjih odnosov naše družbe.

Vloga organov ljudske oblasti se je spreminjala. Med NOB je bila naloga narodnoosvobodilnih odborov na osvobojenem ozemlju nudenje pomoči prebivalstvu in zbiranje potrebščin za ljudsko vojsko.

Od osvoboditve do leta 1957 smo imeli kot druge tudi v Štoreh Krajevni ljudski odbor, ki je bil podaljšana roka takratnega občinskega organa oblasti. Delo je bilo prilagojeno razmeram, ki so terjale intenzivno obnavljanje porušene domovine in izpolnjevanje proizvodnih planskih nalog. Vse aktivnosti so imeli kompleksnejši družbenopolitični karakter, pri čemer so imeli bistveni vpliv tudi zunanji politični dogodki. Za to obdobje je značilna velika delovna vnema, iz tega porojeno udarništvo, zavzetost za vsestranski razvoj in široko sistematično podpiranje samonikle zamisli in delavskem samoupravljanju.

V delovnih organizacijah so leta 1950 (nekateri prej, drugi nekoliko kasneje) izvolili svoje prve samoupravne organe, ki so sprejemali ključne tovarn kot simbol sprejemanja oblasti delavcev.

Nekoliko pozneje, 24. 7. 1957, je bila s sklepom Občinskega ljudskega odbora Celje ustanovljena Stanovanjska skupnost Štore. Njen samoupravni organizem je sestavljal 34-članski svet, izvršilni odbor in 6 komisij. Osnovna naloga Stanovanjske skupnosti je bila upravljanje hišnih svetov in komunalno urejanje naselij.

Poglobljanje samoupravnih odnosov je bilo usmerjeno in uzakonjeno z ustavo iz leta 1963. V Štoreh je bila že pred tem — leta 1962 — preimenovana Stanovanjska skupnost v Krajevno skupnost s skoraj enako samoupravno strukturo, kot jo imamo sedaj. Po ustavnih dopolnitvah v letu 1974 smo izvolili še delegacije samoupravnih interesnih skupnosti, delegacije za zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti na ravni občine ter delegacije stalnih območij.

Naša krajevna skupnost je ena izmed 25 krajevnih skupnosti občine Celje. Spada med izvenmestne krajevne skupnosti s pripadajočimi specifičnimi problemi in nalogami. Ena njenih osnovnih značilnosti je tesna po-

vezanost z Železarno Štore. Silcer pa je izbor problemov izredno širok. Se vedno so tu veliki komunalni problemi, ki jih je težko reševati zaradi stalno prisotnega razkoraka med potrebami in finančnimi možnostmi.

Navzlic raznovrstnim težavam moramo ugotoviti, da smo lahko zadovoljni s celovitim razvojem krajevne samouprave in dinamično reševanja nalog na področju gospodarstva, socialnega varstva, oskrbovanja prebivalstva, kulture in športa ter zdravstva.

V preteklih 30 letih je bilo s skupnimi napor velike storjenega. Spomnimo se samo največjih pridobitev. Železarji so zgradili in uredili delavsko naselje Lipa. Razen tega so skupaj s kraji zgradili stadion in druge športno-rekreacijske objekte kot sta telovadnica TVD Partizan in kegljišče. Zgrajena je bila nova osnovna šola ter lani sodobna zdravstvena postaja.

Tesno sodelovanje železarne s krajevno skupnostjo se kaže tudi izven centra Štor, saj je sofinancirala delovne programe, po katerih smo gradili in asfaltirali ceste, gradili mostove in vodovode, napeljevali telefonsko omrežje, obnavljali kanalizacijo in opravili vrsto manj vidnih, vendar vseeno pomembnih nalog, ki omogočajo sodobno življenje krajanov na celotnem področju krajevnih skupnosti.

S skupno kadrovsko politiko in tesnim medsebojnim sodelovanjem na vseh področjih družbenopolitičnega življenja so bili ustvarjeni pogoji za razvoj demokratičnih samoupravnih odnosov v krajevni skupnosti, ki so osnova za nadaljnji razvoj delegatskih odnosov.

Ker je bilo v preteklosti veliko storjenega, vendar je še vedno ostalo precej neustvarjenih potreb in želja, se poraja vprašanje, kako naprej.

Koncept nadaljnjega razvoja je jasen. Vso pozornost bomo namenili razvoju samoupravnega sistema v krajevni skupnosti. Pri tem bomo morali stopnjevati delo delegacij in hišnih svetov. Poglobljali bomo sodelovanje z organizacijami združenega dela, posebej z Železarno Štore. Oblikovali bomo srednjeročni razvojni plan, s katerim moramo zagotoviti urejanje komunalnih problemov, izgradnjo družbenega centra na Lipi, izboljšanje oskrbe prebivalstva v življenjskimi potrebščinami in še boljše urejanje socialnega varstva naših krajanov.

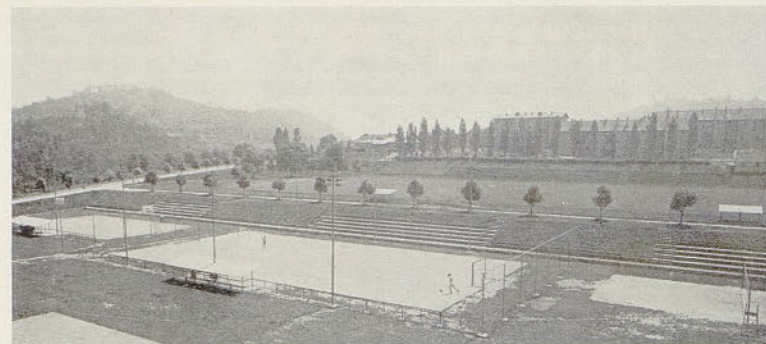
Naloge so jasno opredeljene. Izvedli pa jih bomo le s skupnimi močmi in pritegnitvijo večjega števila občanov v proces izdelave in izvajanja naših skupnih razvojnih programov.

Predsednik sveta KS Štore
JOŽE GABRŠČEK

30 let

Kulturni dom

Stadion železarjev na Lipi

Osnovna šola Štore

Prva generacija

METALURŠKIH INŽENIRJEV
ZAKLJUČILA ŠOLANJE V ŠKIMC — ŠTORE

Pred štirimi leti se je v Železarni Štore porodila misel, ki je izhajala iz potrebe po metalurških strokovnjakih, da je treba šolo — fakulteto približati delavcem. Že v začetku leta 1976 smo imeli prve razgovore s fakulteto za metalurgijo v Ljubljani s pripombo, da bi v študij ob delu vključili celo vzhodno Slovenijo, študijsko središče pa organizirali v kraju, od koder bo največje število prijavljenih kandidatov.

Po številnih dogovarjanjih je naš šolski center bil pripravljen prevzeti organizacijo oddelka ob delu višješolskega študija metalurgije. Ob tem ne smemo pozabiti zaslug za ustanovitev tega oddelka v Štoreh tedanjega predstojnika metalurškega odseka v Ljubljani doc. dr. Bogdanu Sicherlu dipl. ing.

Po predhodnih prijavah se je v Železarni Štore odločilo za študij kar 26 delavcev, žal pa niso imeli vsi pogojev za vpis. Za vse tiste, ki niso imeli pogojev in za delavce, ki so srednjo šolo zaključili pred več leti, smo organizirali pripravljalni tečaj s predmeti matematika, fizika in kemija (210 ur predavanj) in tu so nam priskočile na pomoč profesorice Gimnazije v Celju prof. Dolenčeva, prof. Koštelčeva in dr. Sturbej iz Železarne Štore. Priprave je obiskovalo kar 22 kandidatov. Te priprave so se kasneje pri rednem študiju bogato obrestovale, saj smo pričeli najprej predavanje fizike in tehničnega risanja.

Vpis v oddelek I. letnika je bil 4. 11. 1976. Vpisalo se je 42 kandidatov OZD cele vzhodne Slovenije.

Tu so bili kandidati Tovarne dušika Ruše, Impola iz Slov. Bistrice, EMO Celje, Cinkarne Celje, Feralita Zalec in Železarne Štore, saj se je vpisalo v I. letnik kar 18 kandidatov. Študij je bil organiziran tako, da bodo vsa predavanja v Štoreh kar tudi vaje, razen tistih, katerih ne bi mogli opraviti v Železarni Štore in bi se morale opraviti v Ljubljani.

Tako smo sledili hotenju sodobnega študija, da so vaje v realnem okolju, ob jeklarskih pečeh, v livarni, v laboratoriju itd. Tu je železarna vedno z razumevanjem omogočila opraviti vse vaje v svojih obratih.

Za predmet računalništva smo vaje opravili v računalniškem centru Razvojnega centra Celje. Pri izvedbi teh vaj se moramo posebej zahvaliti dipl. ing. Srečku Naraksu in tov. Primožiču kot ostalim delavcem Razvojnega centra RC — Celje.

Študij je bil razdeljen na štiri semestre, od katerih je vsak trajal leto dni.

Danes, ko pišemo te vrstice in ko so predavanja in vaje za nami, vidimo, da smo delo zaključili v manj kot štirih letih in znani so že tudi prvi rezultati. Od 18 kandidatov iz železarne in 42 v oddelku jih je zaključilo šolanje 32, od tega 17 iz Železarne Štore. V juniju jih je diplomiralo na višji šolski stopnji 20, od tega 6 iz Železarne Štore.

Do izteka predvidenega absolventnega časa pa mislimo, da bo študij uspešno zaključilo ca. 85 % vpisanih študentov.

Predmetnik višješolskega študija metalurgije je naslednji:

I. letnik:

1. Matematika I.
2. Fizika
3. Anorganska kemija
4. Mehanika I.
5. Uvod v metalurgijo
6. Tehniško risanje
7. Temelji SLO — SFRJ I.
8. Analizna kemija
9. Temelji filozofije
10. Temelji politične ekonomije

II. letnik:

11. Metalografija
12. Teorija metalurških procesov
13. Toplotna tehnika in energetika
14. Elektrotehnika in elektronika
15. Organizacija proizvodnje
16. Programiranje
17. Temelji SLO II.
18. Železarstvo
19. Preiskovalne metode v ekstraktivni metalurgiji.

Med potekom študija sta se ponesrečila dva naša študenta — v delovni nesreči v Tovarni dušika Ruše, pri delu na elektropeči. To sta bila študenta-delavca tov. Alojz Kutin in Maksimiljan Gril, ki se jih bomo vedno spominjali kot dobra delavca in kolega.

Ob tej priliki vsem, ki so uspešno zaključili študij in diplomirali, iskreno čestitamo s spodbudo, da to še ni konec izobraževanja temveč samo stopnica v znanju tehnike, ki jo bo pa treba stalno dograjevati.

Podelitev diplomskih listin bo v mesecu oktobru tega leta.

Tomaž Štolfa

Dobro je, če vemo

Ves svet je z zanimanjem spremljal dogodke na Poljskem, nekaj jih je bilo tudi resno zaskrbljenih in to ne brez vzroka. Zdaj se je položaj umiril in marsikdo si je oddahnil.

Toda ves čas spremljanja dogodkov v tej nam prijateljski deželi nam je bilo marsikdaj nejasno. Predvsem pa: kakšna je državna ureditev na Poljskem, katere politične stranke imajo in katere družbene organizacije. Ker smo imeli s Poljaki mnogo stikov po poslovni plati pa tudi po družbenopolitični, saj je bila pred leti tam skupinah naših mladih, naslednje leto pa so nam oni vrnil obisk, najbrž ne bo škodilo, če vemo tele podatke:

Vedeti je treba, da je Ljudska republika Poljska država ljudske demokracije. Oblast izvaja ljudstvo po svojih poslancih, voljenih v skupščino in v narodne svete. Skupščina se pri njih imenuje Sejm, narodni sveti pa Rade narodowe.

Namesto predsednika republike imajo na Poljskem Državni svet (Rada Panjstva — pravilno Panstwa), kolegialni organ, ki ga voli skupščina in je njej podrejen.

Na Poljskem imajo eno partijo in dve politični stranki. Poljska združena delavska stranka se o-

pira v glavnem na delavski razred, deluje pa in ima širok vpliv med vsemi sloji delovnih ljudi.

Združena ljudska stranka združuje predvsem delovne kmete.

Demokratska stranka deluje med delovno inteligenco in obrtniki.

Občepoljsko družbenopolitično gibanje je Fronta narodne enotnosti. Predstavlja vse državljane Poljske, ne glede na strankarsko pripadnost, veroizpoved, družbeni izvor ter jih združuje z namenom uresničiti socialistične spremembe v tej deželi.

Mladinskih organizacij je več: Zveza socialistične mladine, Zveza kmečke mladine, Zveza poljskih tabornikov (harceroev), Združenje poljskih študentov.

Zenska liga je množična ženska organizacija z raznovrstnimi oblikami dejavnosti, predvsem na področju pošolskega izobraževanja žensk in družbenega varstva.

Centralni sindikalni svet združuje vse strokovne organizacije.*

Na Poljskem so številna umetniška združenja: Zveza poljskih pisateljev, Zveza poljskih upodabljalajočih umetnikov in podobno.

* Odslej svobodni sindikati.

Popodatkih iz leta 1970

R. Uršič

Vse razdaj

Moč razdaj vetrovom,
naj jo razneso povsod
tja, kjer slabiči dremajo.
Ljubezen razdaj daljavam,
ki se žaloste v svoji samoti
in ne vedo, kaj bi počele.
Sovraštvo, tega zakoplji
na dnu srca, da bo
svet ostal vesel v svojem prelestu.
Srce ohrani zase,
da boš vedel čemu
je moč, ljubezen in sovraštvo...

F. Andrenšek

Med dnevom in nočjo

Za črtami jutranje zarje
ugasli mesec pluje,
s svetlobo se tepo in vanje
moja misel zdaj potuje.

Z okna v sobo se oziram,
kjer na postelji še senca tvojega obrisa,
dan preziram,
ker prežene s sten čarobnost, ki si ti jo zapustila.

Za tvojimi nogami je v rosni travi sled,
mehko v ozračju vse je za teboj ostalo,
ustne mrmrajo v jutro, ki komaj je nastalo:
»Kdaj prišla boš spet?«

F. Andrenšek

ŠTORSKI ŽELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE — Izhaja dvakrat mesečno — Uredniški odbor: Gradnik Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc, Renčelj Vlado, Uršič Rudi, Zelič Franc, ing., Zmahar Ivan — odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.